

Rondom Grootvader

door
Hoeleen

Nijkerk - G. J. Callenbach

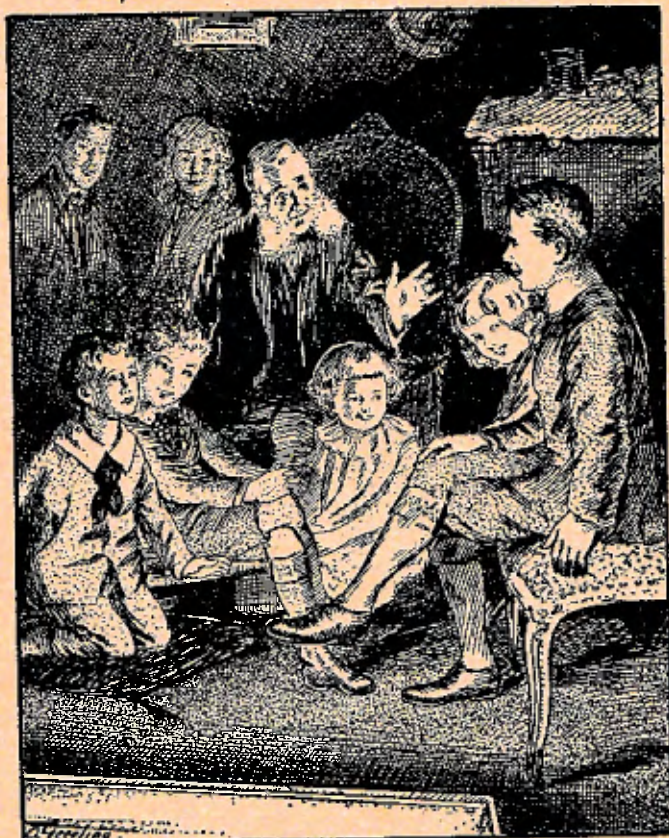

RANDOM GROOTVADER

Rondom Grootvader

door
Heleen

Nijkerk - G. J. Callenbach

I.

GROOTVADERS BRIEF.

„Het vriest, het vriest, er ligt al ijs op de plassen!” juichte Frits van der Wilgen, toen hij uit school thuis kwam.

„Is 't heusch? O fijn!”

„Laat zien hoeveel graden al?” en de zusjes, Jo en Cor, stoven naar het raam, drukten hun neuzen tegen de ruit, om maar goed op den thermometer te kunnen kijken die buiten hing.

„Hij staat precies op 32, net op 't vriespunt,” kondigde Jo aan.

„Nou, al wel iets er onder, je kunt al wel zeggen 31,” meende Cor.

„O! ik wou dat het hard ging vriezen, stel je voor dat het kanaal eens dicht lag als we bij grootvader komen en we de heele kerstvacantie met z'n allen konden schaatsenrijden!”

„Ja, *als* we bij grootvader komen. Zoo lang we nog niet in den trein zitten, ben ik altijd nog bang dat er iets tusschen zal komen. 't Is nu al een week na Sinterklaas en grootvaders brief is er nog niet eens.”

„Daar is vader!”

Frits stormt de gang in, op den voet gevolgd door Jo en Cor.

„Vader, 't vriest, hebt u wel gezien, dat er al ijs op de plassen ligt?”

„Natuurlijk, 't houdt al haast, geloof ik,” lacht vader.

„Nee, maar 't vriest heusch! Kom u dan eens op den

thermometer kijken!" en omringd door zijn vroolijk drietal wordt vader naar het raam geduwd.

„Ziet u nu wel!"

„Ja, heusch, 't vriest al *bijna* een halven graad!"

„Denkt u, dat het door zal zetten, vader?" vraagt Frits.

„'t Ziet er wel naar uit of we een wintertje krijgen, de

lucht is zoo helder geworden. Jongens, dat zullen jullie treffen, ijs bij grootvader, want kijk eens wat ik hier heb."

„De brief, ha, de brief van grootvader, wat staat er in, mogen we 'm lezen?" en drie paar handen grijpen naar de witte enveloppe.

Maar vader reikt hem lachend, over hun hoofden heen, aan moeder toe. In een oogenblik staan ze nu om moeder heen en lezen over haar schouder mee.

„Hier staat het, kijk hier,” en Jo leest hardop:

„Dat je niet lang uit je werk kunt, begrijp ik, maar ik reken er toch stellig op, dat je „oud en nieuw” in Zuidensteyn komt vieren. Stuur het drietal maar, zoodra ze vakantie hebben, want ik verlang heel erg naar ze.”

„Hooren jullie het, dadelijk als de vakantie begint mogen we komen, heerlijk, fijn! Vindt u 't ook goed, moeder, mag het, vader? Hè, toe zegt u nu gauw of 't mag,” popelt Jo.

„En als we 't nu eens *niet* goed vinden, als het nu eens te druk was voor grootvader?”

Jo's gezicht betreft.

„Maar grootvader schrijft toch, dat hij naar ons verlangt,” verdedigt ze en opeens springt ze naar vader toe, slaat twee armen stijf om zijn hals en terwijl ze hem heen en weer schudt roept ze:

„U plaagt ons maar, ik zie het duidelijk aan uw oogen dat u plaagt, 't mag dus, hè paps, 't mag!”

Lachend maakt vader zich uit Jo's stevige omhelzing los.

„Wildzang, je laat me haast stikken. Ja, 't mag hoor, ben je nu gerust?”

„O! eenig! heerlijk!” en van pure opgewondenheid knijpt ze Frits zoo hard in zijn kuit dat hij „au!” roept.

„Zou 't niet fijn zijn, moes, als 't kanaal dicht lag, als we bij grootvader komen? Zou ik wel in één winter kunnen leeren schaatsenrijden?” vraagt Cor.

„Daar zullen nog wel een paar jaartjes overheen gaan,” zegt moeder, terwijl ze grootvaders brief dichtvouwt, „maar als je niet bang bent krabbel je toch al gauw een beetje mee.”

„O, ik ben niks bang, ik durf alles!” beweert Cor met haar neusje in den wind.

„Kleine praatjesmaakster, 't zal je nog wel eens tegenvallen.”

„Leuk dat Cor nu ook schaatsen heeft, nu gaan we met ons allen rijden, behalve Hannie dan natuurlijk, maar nou ja, dat is er maar eentje, we blijven nog met genoeg over.”

„Voor die *ééne* lijkt het me niet zoo héél prettig,” meent vader.

„Nee, leuk is 't natuurlijk niet voor d'r, maar 's avonds zijn we toch allemaal bij elkaar en *mij* spijt het niet zoo héél erg, dat ze niet mee mag doen, ze is een echte zanik.”

„Maar Jo!”

„Ja heusch, moeder. Weet je nog wel, Frits, hoe ze verleden jaar er over zeurde dat ze niet mee mocht doen? Elk oogenblik was ze woedend, je kon geen woord zeggen of ze meende dat het was om haar te plagen. We vonden haar allemaal vervelend, is 't waar of niet?”

„Ja, ze was gloeiend, Jaap van oom Anton was eigenlijk de eenige die met haar op kon schieten, die praatte het altijd weer goed.”

„Dan geloof ik, dat Jaap de eenige is die begreep hoe verdrietig het voor Hannie was altijd thuis te moeten blijven als jullie met z'n allen naar het ijs gingen. Zou jij altijd even vriendelijk en lief zijn, Jo, als *jij* het eens was die thuis moest blijven?” vraagt moeder.

„Nee, ik zou ook wel eens mopperen, denk ik. 't Moet toch wel akelig zijn om zoo zwak te wezen.”

„Nou, daar moet je dan altijd maar aan denken als je met Hannie samen bent en ze soms een beetje kribbig is.”

„We moesten maar aan oom Anton schrijven hoe laat jullie van hier vertrekken, dan kan Jaap van Gouda af met jullie samen reizen,” zegt vader, „en dan kan hij meteen een oogje in 't zeil houden, dat er geen al te dwaze dingen gebeuren.”

„Jaap is anders maar een half jaar ouder dan ik,” bromt Frits, „ik kan evengoed op de zussen passen.”

„Hoor hem! Wij kunnen best op ons zelf passen, jongentje, of dacht je dat ik niet alleen durfde overstappen?”

„Ja, dat dacht ik. Verleden jaar hield je me aan een puntje van mijn jas vast. Is 't niet, Cor?”

„Ja,” zegt Cor, „en jij bleef stijf achter Jaap!”

„Och kind,” bromt Frits, maar Jo en Cor lachen hem eens flink uit.

„Leuk dat Jaap ook weer mee gaat,” vindt Jo, „je hebt altijd pret met hem, hij verzint altijd weer iets nieuws.”

„Hé, was 't nu maar vakantie!”

In de volgende dagen wordt aller wensch vervuld. Eerst vroor het een klein beetje, maar toen begon het al harder en eindelijk lagen alle plassen en sloten en kanalen stevig toe gevoren, en *toen* begon juist de kerstvacantie.

II.

HANNIE.

„Brr, wat is het koud. Zou het wel ooit zoo hard gevoren hebben? Je kon van morgen het kwik in den thermometer haast niet meer zien. Fijn, dat het nu vacantie is! Mogen we onze schaatsen laten slijpen, moeder?” zoo komt Otto van der Wilgen, de oudste zoon van den dokter uit Zuidensteijn, de kamer in stormen, op den voet gevolgd door zijn broertje Frits.

„En moeder, mag ik een paar nieuwe banden hebben, de mijne zijn heelemaal stuk?” vraagt Frits.

„Kom nu maar eerst aan tafel, vader heeft haast, dan zal ik straks jullie schaatsen wel eens nakijken.”

Vlug schuiven de jongens bij, vader, moeder en Hannie zaten al te wachten.

„Ben jij nog bij grootvader geweest, Hannie, en weet je ook wanneer Jaap en die uit Den Haag komen?”

„Ja, morgenavond om halfvijf en jullie mogen ze afhalen heeft grootvader gezegd.”

„O, fijn. Als ze nu maar allemaal hun schaatsen meebrengen, maar dat zal natuurlijk wel.”

„Zou Cor nu ook mogen rijden?” vraagt Frits. „Ik hoop het maar, je kunt met haar net zoo goed opschieten als met een jongen.”

„Patsjalorie, wat zal het weer een leuke boel worden,” glundert Otto.

Met zenuwachtige vingers zit Hannie kruimeltjes op haar bord stuk te wrijven. *Zij* doet niet mee aan de

algemeene vroolijkheid en kijkt nauwelijks van haar boterham op. Ze merkt niet, dat moeder de jongens beduidt verder over het ijs te zwijgen en ook niet dat er nu allang over iets anders gesproken wordt. Haar gedachten zijn bij de vorige kerstvacantie, bij al de akeligheden die daaraan verbonden waren. O, 't is toen één groote ellende geweest. Toen was er ook ijs en elken dag gingen ze allemaal rijden en zij alleen moest thuisblijven, o, en *nergens*, *nergens* anders konden ze over praten dan over het ijs. Ja, en toen is ze woedend geworden en humeurig en heeft een heeleboel plezier vergald met haar vinnigheid, ook voor de anderen. O, wat was ze blij toen de neven en nichten weer vertrokken en de school weer begon, want ze merkte best dat ze allemaal 't land aan haar hadden. Nu heeft ze *zoo* gehoopt dat er dit jaar eens geen ijs zou komen, maar jawel, 't vriest dat het kraakt. Zou nu alles weer precies eender moeten gaan? Voor ze 't weet zijn er een paar tranen over haar wangen gerold. Gauw afvegen, niemand hoeft te weten dat ze huilt.

Maar vader schijnt het toch gezien te hebben, want als er gedankt is neemt vader haar mee naar zijn spreekkamer en trekt haar op zijn knie.

„Is 't zoo erg, Hansje? Is het om het schaatsenrijden?”
Hannie verbergt haar gezicht tegen vaders jas.

„U weet ook niet hoe akelig het is, vader, als je *nergens* aan mee mag doen, als je *overal* buiten staat. Allemaal denken ze dat je saai en vervelend bent en ik doe *juist* zoo graag aan wilde spelletjes mee, maar dat mag nooit. O, waarom heb ik ook een jongenshart nu ik zoo zwak ben, waarom wordt het weer net als verleden jaar?”

Vader slaat troostend de armen om haar heen en kust haar betraand gezicht.

„Arme kleine prul, ik weet wel dat het moeilijk voor je is, maar je begrijpt toch wel dat vader het je niet zou verbieden als hij het maar eenigszins kon toestaan? Jij

moet nu leeren, schat, om anderen te gunnen wat je zelf *niet* hebben kunt en volop te genieten van alles wat je *wel* mag. Je zei daar net dat je een jongenshart hebt, nou, toon dat dan eens dezer dagen door heel dapper te zijn en niet bij iedere teleurstelling je kopje te laten hangen of met een boos gezicht rond te loopen, want dat is *lang* niet dapper. Daar hoor ik al patiënten komen, dus weg jij en geen tranen meer, hoor, er wacht *jou* óók een heeleboel plezier."

Hannie geeft vader een kus en loopt dan gauw naar boven, om haar behuïd gezicht eens flink te wasschen. Voor haar bed blijft ze opeens stil staan. Haar oog viel op een witte kaart aan den muur, waar grootvader met keurig mooie letters op geschreven heeft:

Wie achter Mij wil komen, verloochene zichzelf en neme zijn kruis op en volge Mij.

Dien tekst heeft ze verleden jaar op oudejaarsavond van grootvader gekregen en heeft het heele jaar boven haar bed gehangen. Ze weet heel goed wat die tekst beteekent en ook waarom grootvader juist deze aan haar heeft gegeven. Ze heeft ook heusch wel haar best gedaan, om wat minder aan zichzelf te denken en tevreden te zijn als ze iets niet mocht, maar 't is lang niet altijd gelukt, o nee. Soms, als er weer wat naars gebeurd was, heeft ze 's avonds zelfs haar hoofd omgedraaid om dien tekst maar niet te *zien*, doch vergeten kon je hem *toch* niet. 't Leek wel of grootvader die woorden in haar hoofd had geschreven in plaats van op papier. Ze wil toch echt zoo graag den Heere Jezus volgen, maar dan moet ze ook haar kruis dragen en ook zichzelf vergeten. En nu komt de kerstvacantie met ijs, zou ze 't nu kunnen? Opeens ligt Hannie op haar knieën voor haar bed en zoekt hulp daar, waar die alleen te vinden is.

III.

RANDOM GROOTVADER.

Otto en Frits zijn naar het station gegaan om de neefjes en nichtjes af te halen.

Met daverend geweld komt de trein binnen. De eerste wagens schieten zoo snel voorbij, dat de jongens onmogelijk kunnen zien of er iemand in zit, dan gaat het al langzamer, een piepend, knarsend geluid van de remmen, een schok, en de trein staat stil. De jongens hollen de coupé's langs om de nichtjes en neefjes, die ze komen afhalen, te zoeken.

„Daar heb je ze, ik zie ze!”

Vier gezichten verdringen zich voor een raampje. Grootte Frits duwt uit alle macht van binnen tegen het portier, kleine Frits en Otto trekken van buiten. Flang, daar vliegt het deurtje open en het viertal rolt naar buiten.

„Dag! dag! fijn dat jullie er zijn. Brr, wat is het koud! Hebben jullie je koffers en pakjes? Jaap, heb jij onze kaartjes?”

’t Eerst zoo stille perron is opeens een en al leven en beweging, gelach, geschreeuw, gepraat, alles klinkt door elkaar.

„Hebben jullie alles? Vooruit, laten we dan gauw opschieten, grootvader wacht natuurlijk al lang,” zegt Otto.

„Waar is Hannie,” vraagt Jo, „waarom is ze niet mee gekomen?”

„’t Is veel te koud voor haar, dat heele eind naar ’t station, maar ze zit bij grootvader te wachten.”

Vroolijk babbelen gaat het zestal op weg, als ze flink doorstappen kunnen ze in een kwartier thuis zijn.

De vier vreemdelingetjes kijken goed uit hun oogen en probeeren wie nog de meeste menschen weet te wonen en wie het eerst iets nieuws ontdekt.

Zoo is de weg gauw afgelegd. Als ze dicht bij huis komen laat Otto een schel fluitje hooren en dadelijk gaat er een deur open. Een breede lichtstreep valt naar buiten en in dat licht staat grootvader!

Zijn sneeuw-witte kuifje en lange witte bakkebaarden fladderen in den wind.

„Welkom, welkom allemaal!”

„Grootvader, dag grootvadertje!”

Jo is de eerste die hem om den hals vliegt.

„Gaat u toch gauw naar binnen, 't is veel te koud.”

„Ja, kom er allemaal maar gauw in, tante Tine zit al met de thee te wachten!”

„En met olieballen,” klinkt een stem achter uit de gang en tante Tine komt bedrijvig uit de keuken met een groote schaal vol eigengebakken ballen, gevolgd door Hannie met een blad vol kopjes.

„Hoera! leve tante Tine en Hannie.”

„Kom, druktemakers, kom nu gauw binnen, alle warmte gaat de kamer uit, als de deur nog langer zoo wijd open moet staan.”

In de ruime huiskamer is het weer innig gezellig. De schemerlamp in den hoek is aangestoken, de groote open haard snort lustig, de vlammen werpen een rossigen gloed over al de ouderwetsche meubels, zoodat je, volgens Jo, nu *nog beter* dan op klaarlichten dag kunt zien, hoe prachtig alles gewreven is.

Grootvader gaat in zijn makkelijken leunstoel bij den haard zitten en zijn zeven kleinkinderen om hem heen. Cor heeft nog het allerbeste plaatsje uitgezocht, op een voetkussen op den grond, haar blonde kopje gesteund tegen grootvaders knie.

En nu moeten ze vertellen, van allemaal moet grootvader wat hooren, voor elk verhaal is even veel belangstelling. Grootvader leunt behaaglijk achter in zijn stoel; de ellebogen op de leuning, de vingertoppen tegen elkaar, luistert hij

naar 't vroolijk gesnap van zijn zevental. Ja, ja, dat belooft weer een prettige veertien dagen te worden. Grootvader houdt wel van zoo'n troepje om zich heen, al is hij al twee en zeventig jaar.

Tante Tine kijkt wel een beetje bezorgd. Als alles nu maar goed gaat, denkt ze.

Daar zitten ze nu. Grootvader in het midden. Grootvader is vroeger dokter geweest in Zuidensteijn, nu is oom Jan het. Oom Jan woont nu in het oude doktershuis en grootvader woont met tante Tine in een veel kleiner huis met een grooten tuin, maar gelukkig is het toch nog groot genoeg om de kleinkinderen te bergen.

Van de kleinkinderen zijn Otto uit Zuidensteijn en Groote Frits uit Den Haag bijna even oud, Jo en Hannie passen ook goed bij elkaar. Ze heeten allebei Johanna, naar grootmoeder, en volgens de jongens hebben ze daarom een streepje voor bij grootvader, maar dat is natuurlijk heelemaal niet waar. Kleine Frits en Cor schelen een jaar, maar zijn precies even groot, even wild en even stout. Kleine Frits is eigenlijk heelemaal niet klein en Groote Frits niet bijzonder groot, maar in de kerstvacantie, bij grootvader, worden ze alleen maar zoo genoemd, om ze uit elkaar te kennen.

Dan heb je nog Jaap, de oudste van allemaal.

Jaap is niet altijd een kleinzoon van grootvader geweest. Toen hij nog een heel klein jongentje was, behoorde hij zelfs in 't geheel niet tot de familie.

Jaap's moeder stierf toen hij pas twee dagen oud was, later trouwde zijn vader met tante Mies en van toen af was hij ook een van grootvaders kleinzoons. Maar dat is allemaal al zoo lang geleden, dat hij er zich niets meer van herinneren kan.

„Grootvader, is de baan mooi?” vraagt Jaap, als alles verteld is van thuis en van school en van de reis.

„Ik ben er nog niet geweest, jongen, maar volgens de verhalen is hij prachtig.”

„O ja, hij is spiegelglad,” vertelt Otto. „Doordat het opeens zoo bar hard vroom kon er geen enkel schip meer door om de baan te vernielen!”

„Grootvader, ik heb ook schaatsen gekregen, ik verlang zoo om het te probeeren! Ik zal 't wel gauw kunnen, denkt u niet?” vraagt Cor.

„Ja hoor, zoo'n wildzang als jij bent is niet bang voor een keer vallen.”

„O, jongens, wat eenig zal 't worden. Nu gaan we er zeker Maandag dadelijk met ons allen op uit!”

„Behalve *ik* dan toch zeker,” valt Hannie uit.

„En behalve *ik*,” zegt grootvader, „maar wij beidjes zullen ons deel van de pret ook wel hebben, dat zul je maar eens zien.”

„Zeg, Hannie, weet je nog dat we verleden jaar allemaal samen, jou kamertje veranderd hebben?” begint Jaap opeens. „Menschen-kinderen, wat hebben we toen een bende gemaakt, je bed en alles hebben we versjouwd, weet je wel. Is die kale plek nog altijd aan dien éenen muur?”

„Ja hoor, ik heb nog niets om daarop te hangen. En weet je nog, dat jij van 't trapje rolde toen je die plaat van de katjes op wou hangen?” gaat Hannie op de herinnering in, dadelijk het schaatsenrijden vergetend.

„Nou en of, ik kwam midden in je bed terecht en jullie lachten maar, en niemand had medelijden met mijn zeere knie. Maar zeg, van die kale plek gesproken, ik heb een lijstje voor je gefiguurzaagd, dat kun je daar dan hangen.”

„Is 't heusch? Waar heb je 't, laat gauw zien!” en Hannie holt meteen naar de gang om Jaap's koffer te halen, op den voet gevolgd door alle zes de anderen.

„Afblijven, niet in de kamer open maken,” fluistert Jaap, „er zit iets in dat grootvader niet zien mag,” en met zijn hoofd om 't hoekje van de deur roept hij:

„Tante Tine, slapen Frits en ik weer in 't tusschenkamertje, dan breng ik mijn koffer meteen naar boven.”

„Ja, ik heb het weer net zoo geregeld als verleden jaar, je weet den weg nog wel, hè?”

„Dat zou ik wel denken,” roept Jaap en springt de trap op.

„Ik kan dat ding wel alleen dragen,” lacht hij, als hij ziet dat ze allemaal mee naar boven willen, maar Hannie is veel te benieuwd om te weten wat Jaap bij zich heeft, zij gaat mee.

„Kijk,” zegt Jaap, als hij den koffer open heeft, „ik heb dezen tekst voor grootvader gebrand en nu ben ik nog bezig om den rand uit te zagen. Ik moet zien het stelletje

af te maken, dan kan ik hem op oudejaarsavond geven.”

„Wat beeldig,” bewondert Hannie, „leuk als grootvader dan ook een tekst krijgt.”

„Hier is jou lijstje, ik heb er maar een plaatje ingezet, dan kun je het meteen ophangen.”

„O! Jaap, wat snoezig, dank je wel, hoor, ik ga 't gauw beneden laten kijken!” en weg is ze al weer naar de huis-

kamer terug, waar allen Jaap's werk moeten bewonderen.

Jaap is intusschen even de keuken ingewipt om Jaan goeiendag te zeggen. Jaan is druk bezig met het eten.

„Wat krijgen we vanmiddag, Jaan, ben je al haast klaar, ik heb zoo'n honger,” vraagt Jaap en wil eens even in de groote pan kijken.

„Afblijven,” zegt Jaan en houdt het deksel vast. „Pottelijke kokers kan ik niet gebruiken.”

Maar dan, met een knipoogje en een duwtje, want ze mag Jaap graag lijden, zegt ze: „Ik heb voor jou kostje gezorgd, hoor, boerenkool met worst! Staat het je an?”

„Nou en of, schiet maar gauw op, ik rammel!”

Na het eten gaan Otto, Hannie en Kleine Frits naar huis, nadat er afgesproken is dat grootvader en tante Tine den volgenden dag na kerktijd met al de logee's bij oom Jan en tante Dora zullen komen en den heelen dag blijven.

Als ze vertrokken zijn, door grootvader tot op de stoep uitgeleide gedaan en de overgeblevenen gezellig om de tafel schikken, zegt grootvader:

„Hoort eens, kinderen, nu heb ik jullie nog eens iets te zeggen. Jullie weten allemaal hoe prettig het is, dat er nu ijs is en je naar hartelust kunt schaatsenrijden, en jullie weten ook dat Hannie de eenige is die daar niet aan mee mag doen. Begrijp je wel een klein beetje hoe verdrietig dat voor haar is? Nu heeft Hannie het laatste jaar heel erg haar best gedaan niet meer zoo gauw boos te worden als haar telkens iets prettigs verboden wordt, en ook deze vakantie is ze met goede voornemens begonnen. Zullen jullie er *allemaal* aan denken niet *altijd* over het ijs te praten als zij er bij is, en ook eens wat voor *haar* plezier te doen? Als jullie het haar niet *al* te moeilijk maken, zul je eens zien wat een aardig meisje ze is.”

„We zullen aan haar denken, dat beloof ik u,” zegt Jaap en geeft grootvader de hand en ook Groote Frits, Jo en Corrie beloven hetzelfde.

Zondagsmorgens gaan ze allemaal naar de kerk. Jo vindt dat grootvader er dan zoo deftig uitziet, met zijn hoogen hoed en Zondagsche jas, precies een dominee.

's Middags is er groote pret in 't doktershuis. Zeven paar vlugge beenen rennen van voor naar achter, van boven naar beneden. Je kunt je dan ook geen heerlijker huis denken, om te spelen, dan dat oude doktershuis. Vroeger is het stellig een boerderij geweest, er is tenminste nog een groote schuur achter, waar de boeren Zondags hun paarden stallen, als ze naar de kerk gaan. Er zijn overal donkere hoeken en geheimzinnige nissen, wonderlijke trapjes en een zolder zoo groot en zoo raar, dat je elkander niet weer kunt vinden.

Eindelijk, als ze uitgeravot zijn, stelt Jaap voor om naar binnen te gaan en plannetjes te maken voor de volgende dagen.

„Hè nee, laten we nu hier blijven, 't is juist zoo leuk,” zegt Hannie.

„Neen, plannen gaan maken, dat is veel leuker.”

„Wat heb je daar nou aan, jullie weten toch niks anders dan over 't ijs. Ik wou dat het hard ging regenen!”

„Hartelijk ben jij, zeg, je kunt ons toch wel iets gunnen!”

„Doe ik ook wel, 'k zei 't maar zoo. Kom, misschien is vader al wel thuis, ik moet eens gauw weten hoe 't met dat kind van Winters is, dat was gisteren zoo erg,” en weg vliegt Hannie, de huiskamer binnen.

Jo trekt eens even haar schouders op. Raar kind, die Hannie, hoor, zoo doet ze zoo vinnig als 't maar kan en zoo prakizeert ze over zieke kinderen, gekke meid toch!

In de nu schemerige kamer, bij de warme kachel, met een lekker kopje thee worden toch plannetjes voor den volgenden dag gemaakt. Wie zou het ook kunnen laten, over het prachtige ijs en het komende plezier te praten?

In een laag stoeltje, vlak naast grootvader, zit Hannie stil naar al 't gebabbel te luisteren. Zou nu niemand aan

haar enken? Ze lachen en praten maar of zij er niet bij is. Vader en moeder doen ook mee en tante Tine ook en grootvader zit ook al met zoo'n blij gezicht te luisteren. Zij is weer de eenige, die niet mee kan doen. Zou dan niemand . . .

Toen legde grootvader opeens zijn hand op haar schouder, boog zich iets voorover en fluisterde, zoo zacht dat niemand het merkte:

„Kom je morgenochtend bij me, ik heb je hulp noodig, maar aan niemand iets vertellen, want je moet me helpen aan een groote verrassing!”

Blij kijkt Hannie grootvader aan. Ja, knikt ze, ik kom. Eenig, nu hebben grootvader en zij *samen* een geheim, geen van de anderen heeft er iets mee te maken, leuk! Laten ze maar gaan, allemaal maar, nu kan 't haar niets meer schelen, grootvader en zij, samen gaan ze een verrassing maken. Af en toe geeft ze grootvader eens een klein kneepje van verstandhouding en dan geeft grootvader haar een knipoogje, zij weten het samen wel. De anderen merken van dat alles niets, die gaan veel te veel op in eigen plannen.

Zoo gaat de eerste vacantedag voor allemaal prettig voorbij en 's avonds liggen ze alle zeven tevreden in bed, vol verwachting van de omende dagen.

IV.

NAAR HET IJS.

's Maandagsmorgens na het ontbijt maken Otto en Kleine Frits zich dadelijk klaar om naar 't ijs te gaan. Ze hebben op Sinterklaas allebei een dikke witte wollen trui gekregen, die hebben ze nu aangetrokken, zoodat ze zonder jas kunnen gaan. De mutsen over de ooren getrokken, de schaatsen in de hand, zoo zien ze er echt sportief uit.

„Nou moeder, vindt u goed dat we maar gaan, we hebben afgesproken vroeg bij grootvader te zijn.”

„Ga maar, en Otto, let nog eens op Frits, en Corrie ook niet heelemaal in den steek laten, de kleintjes voort helpen, hoor!”

Hannie kijkt ze door het raam na. O! kon ze toch ook maar mee, hé, dat vliegen over de gladde baan moet toch fijn zijn. O! wat zou ze durven, wat zou ze haar beenen uitslaan, heerlijk!

Moeder is achter haar komen staan en legt den arm om haar schouders. Samen kijken ze zwijgend naar buiten, waar, over de hard bevroren straat, de witte jongensfiguurtjes zoo jolig wegstappen.

Moeder kent haar meisje zoo goed, *zij* weet wel hoe moeilijk de eerstvolgende dagen voor Hannie zijn zullen. O, hoe graag zou ze haar gunnen om mee te gaan, hoe graag zou ze dat verdrietige gezichtje zien opklaren en stralen van pret. Maar 't kan niet, 't mag niet. „We moeten

onze Hanneke behandelen als een kasplantje," zegt vader altijd, „als we haar met heel veel zorg opkweken, misschien wordt ze dan later wel een flinke sterke plant, die geen extra zorgen noodig heeft."

Maar Hannie voelt zich niet teer en zwak, nee, juist heel gezond en met haar vroolijke levenslustige natuur zou ze 't liefst hollen en springen en dansen, zooals andere kinderen doen. Altijd weer komt ze in opstand tegen haar zwakke gezondheid. O!

dat: „Kalm, kalm een beetje, jij;" dat zoo dikwijls herhaalde: „De jongens wel, maar voor Hannie is het te vermoeiend," kan haar zoo woest opstandig maken, dan zou ze kunnen slaan en schoppen, dan zou ze tegen iedereen iets leelijks willen zeggen. Maar zoo *mag* ze niet zijn en zoo *wil* ze ook niet meer zijn. 't *Moet* anders worden, maar ó, wat is dat moeilijk.

Met een zucht keert Hannie van 't raam af, naar is alles, bah zoo naar.

„Wat ga jij van morgen doen, Hans?“ vraagt moeder, terwijl ze haar een hartelijken kus geeft.

„Grootvader heeft gevraagd of ik bij hem kwam, maar ik wacht nog maar even tot ze allemaal weg zijn.“

„Weer geheimen met grootvader?“

„Misschien wel,“ lacht Hannie.

„Pas maar op dat de anderen niet jaloersch worden, als altijd bij grootvader zit,“ plaagt moeder, blij te zien dat zonnetje bij Hannie weer doorbreekt.

„Ik zal nu maar gaan, hè moeder, misschien heeft grootvader wel veel voor me te doen.“

„Zul je je goed warm instoppen?“

„Ja, natuurlijk moes, dat doe ik. toch altijd!“

Een oogenblik later slaat de voordeur weer dicht er Hannie ook op weg naar grootvader.

„Zoo kind, ben je daar, ik zit al op je te wachten, klinkt het haar vroolijk tegen.

„Ja, grootvader, ik heb maar even gewacht tot ze allemaal weg waren, 't kon me niks schelen wat ze te vertellen hadden.“

„'t Was anders wat aardig, dat vroolijke troepje. Die kleine praatjesmaakster van een Cor had zoo'n plezier, ze was zoo vol moed, de schelm.“

Hannie trekt eens even haar schouders op. Net goed dat ze er niet bij geweest is, ze zou er toch maar voor spek en boonen bij hebben gestaan.

„Nou Hanneke, ben je niet nieuwsgierig wat ik voor plannetje heb? Aan je gezicht te zien zou ik zeggen, dat de belangstelling niet heel groot is.“

„Jawel grootvader, echt wel, vertel u 't maar gauw.“

„Wat zou je er van zeggen als wij samen eens een kerstboompje in orde maakten om de anderen mee te verrassen?“

„O! eenig, eenig leuk! Hebt u al een boompje en moet u nog versiering koopen, waar gaat u 't zetten?“

„Ho, ho, je vraagt alles gelijk. Ik heb je juist van morgen laten komen om dat eens met je te overleggen, ik heb van dat alles niet zooveel verstand, begrijp je, jij moet me flink helpen en goeden raad geven, anders komt er niets van terecht.”

Hannie straalt van pret. Dat kan leuk worden. O, ze weet best hoe ze 't doen moet, ze kan grootvader best helpen.

„Houd je goed nog maar even om, dan gaan we eerst eens in den tuin kijken, ik geloof dat ik nog wel een geschikt dennetje heb. Zoo, ik zal even mijn jas aantrekken, ga jij dan maar vast de groote zaag uit het schuurtje halen.”

„Kijk eens, wat zou je hiervan denken?” vraagt grootvader, als ze samen bij een aardig dennetje komen.

Met een kennersblik neemt Hannie het boompje van top tot teen op. Ze buigt eens aan de takken, loopt er om heen en zegt dan heel voldaan:

„Ik geloof dat het een prachtboom is, grootvader, laten we dezen maar nemen.”

„Is hij naar je zin? Mooi! Houd jij hem dan maar stevig vast aan den top. Nee, daar niet, aan dezen kant komen staan, domoor, anders zou ik je beenen ook nog afzagen, hier, juist, zoo zal het best gaan.”

Grootvader knielt op den grond, op een matje, dat hij meegebracht heeft en begint heel onderaan den stam af te zagen. Hannie verwondert zich zoo goed als grootvader zoo iets nog doen kan.

„Hola!” Hannie rolt haast met boom en al om als grootvader het stammetje heeft doorgezaagd.

„Ziezo, pak jij hem nu maar aan den top, dan zal ik dit einde wel nemen, vooruit, nu naar 't schuurtje om een grooten bloempot te zoeken.”

Samen scharrelen grootvader en Hannie nog een poos in 't schuurtje rond, om alles te zoeken wat ze noodig

hebben, een grooten bloempot, een massa wit zand, een paar zware steenen, touw enz. Als alles bij elkaar is moet tante Tine toch even komen helpen, om alles naar grootvaders kamer te brengen, 't is zoo zwaar.

Op grootvaders ruime warme zitkamer wordt het boompje opgezet.

„Hè, hè! dat is een heel werk geweest,” zegt grootvader ais alles klaar is. „Nu hebben we wel een kopje koffie verdiend, nu zullen we maar naar beneden gaan en morgenochtend verder werken!”

„Grootvader, zouden we de deur niet op slot doen, anders zien ze 't vast een van allen.”

„Ja, dat is waar. Zoo, nu kan niemand er in, ik zal den sleutel in mijn zak houden.”

Tegen twaalf uur komen de schaatsenrijders thuis. Op eens is 't heele huis vol leven en beweging. De schaatsen kletteren op den grond, lachend, stralend, met frissche, blozende gezichten komt de heele troep de kamer binnen rollen.

„Dag! grootvader! o, 't was dol, de baan is zoo prachtig, geen barstje er in, en 't is ook niks koud, heelemaal geen wind!”

„Kijk ik eens vuil zijn, grootvader, ik ben wel honderd keer gevallen, maar ik kom al vooruit, heusch waar!” vertelt Cor.

„En ik ben al heen en weer geweest naar de Westbrug,” vertelt Kleine Frits.

„Jaap heeft mij zoo fijn geholpen, als hij je vast houdt, is 't net of je 't al kunt,” zegt Cor.

„Nou, Jaap rijdt 't beste van ons allemaal, wij konden 't samen goed hè, Jaap?” vraagt Jo.

„Grootvader, komt u niet eens naar ons kijken?”

„Hè ja, grootvader, doe u dat, kom u eens kijken, 't is er zoo gezellig.”

„Wel zeker, van middag komen Hannie en ik samen

kijken, hoor, en zorgen jullie dan om drie uur bij de tent te zijn, dan drinken we gezellig met ons allen een kop anijsmelk."

„O, wat leuk! Tante Tine, komt u ook mee?"

„Nee, van middag kan ik niet, want ik moet hard vooruit werken om morgen vrij te zijn. Want ik had gedacht om morgen met jullie vier grootsten naar Westvoorn te rijden. Als we 's morgens om halfelf gaan, en brood meenemen, kunnen we gemakkelijk 's middags tegen halfvier terug zijn. Hoe zouden jullie dat vinden?"

„O, fijn, fijn!" Jo klapt in de handen en springt als een dolleman de kamer rond.

„Leve Tante Tine en haar mooie plan!"

„Grootvader, hoor u eens even!"

Jaap buigt zich naar grootvader en fluistert hem iets in. Grootvader lacht en knikt en fluistert wat terug.

Wat zouden die twee voor geheimen hebben? Hannie kijkt toe en boosheid komt in haar hart op. Wat heeft Jaap met grootvader te fluisteren? 't Was nu juist zoo'n prettige vergoeding voor haar, dat *sij* een geheim met grootvader heeft. Als Jaap er *ook* een heeft, is 't lang zoo leuk niet meer, nu is 't geen plezier meer van *haar alleen*. Maar ja, zoo is 't ook altijd, de anderen hebben alles dubbel, *sij* kan toekijken. Ja, en van middag met grootvader naar 't ijs, daar heb je ook wat aan. Grootvader denkt natuurlijk haar daarmee een pleziertje te doen, maar ze ging *veel* liever niet. Als een oud wijf kan ze langs den kant loopen, terwijl al de anderen op de baan zijn. Bah, kon ze maar thuis blijven.

Als Hannie 's middags weer bij grootvader komt, is ze eerst nog een beetje stil, maar grootvaders opgewektheid werkt zoo aanstekelijk, dat ze, eer ze 't zelf weet, vroolijk mee babbelt.

„Kom, laten we maar dadelijk opstappen," zegt grootvader, „dan kunnen we eerst een eindje langs 't kanaal wandelen, 't is zulk prachtig weer."

Samen stappen ze er op uit. Grootvader met zijn onaf-

scheidelijken wandelstok gewapend, Hannie de handen lekker warm weggestopt in tante Tine's mooie mof. Hoe dichters ze bij het kanaal komen, hoe drukker het op den weg wordt. Haast iedereen heeft schaatsen bij zich en overal ziet men vroolijke, lachende gezichten. 't Lijkt wel of alle menschen vakantie hebben, en iedereen 't plezier over zoo'n heerlijken vrijen dag op 't gezicht te lezen staat.

Op het kanaal krioelt een bonte menigte door elkaar. Beginningen maken met hun dwaze grimassen de omstanders aan 't lachen; lange rijen jongens en meisjes glijden in gelijkmatigen slag voorbij, menig paartje zwiert sierlijk over de baan. In de verte tjingelt een draaiorgel, meestentijds overstemd door het gekras van de schaatsen en het vroolijk geroep van de luidruchtige menigte.

„Kijk, daar komen Mies en Laura Weert aan, grootvader,” en Hannie wijst naar een paar meisjes, die zoo luchtig sierlijk aan komen zweven, dat menigeen ze oplettend nakijkt.

„'t Jonge jonge, wat rijden die meisjes mooi,” bewondert grootvader, als ze wat dichterbij komen, „wel, 't is aardigheid om naar ze te kijken!”

Even gaat er een pijnlijk prikje door Hannie heen, kon zij 't ook maar zoo. Nee, nou niet flauw zijn, geniet van wat je hebt en gun een ander wat je zelf niet mag, had vader gezegd.

Dapper slikt ze haar opkomende jaloeschheid weg en met een poging om even vroolijk te zijn als alle menschen, steekt ze haar hand omhoog en roept:

„Dag Mies, 't gaat fijn, hoor!”

In 't drukke gewoel, door 't gekras van de vele schaatsen, gaat haar stem heelemaal verloren. De beide meisjes op de baan knikken vriendelijk naar iemand, die langs hen heen rijdt, dan glijden ze voorbij zonder Hannie te zien.

Hannie bijt op haar lippen. Wat stond ze daar nou als een gek te schreeuwen en ze keken niet eens op, natuurlijk niet, wie kijkt er ook naar ouwe wijven op den weg. Was

ze toch maar thuis gebleven. Och wat, ze lijkt ook wel dwaas, om zoo'n kleinigheid al weer uit haar hum te zijn, ze slikt nog een paar keer en dan roept ze, op eens:

„Kijk eens, is dat Corrie niet, ja vast, ze is het, ik ken haar aan haar muts.”

„Waar dan, ik zie niets,” zegt grootvader.

„Jawel, daar zoowat op 't midden van de baan, hola, daar ligt ze al, ziet u 't nu?”

„Ja, nou zie ik 't ook, kijk ze eens krabbelen om op te komen. Zoo, daar staat ze weer.”

„Cor, Corrie!” roept Hannie.

Meteen kijkt het kleine figuurtje op de baan op, ziet grootvader en Hannie, wuift en wil naar den kant komen. Maar dat gaat zoo gemakkelijk maar niet, de armen wijd uit, half glijdend, half struikelend komt ze dichterbij: ho, daar ligt ze al weer. Grootvader schudt van 't lachen als hij die wanhopige pogingen ziet. Maar Cor geeft het zoo gauw niet op, ze komt best aan den kant.

„Gaaf het al niet goed, grootvader?” vraagt ze met stralende oogen.

„Prachtig,” lacht grootvader, „jij zult het gauw kunnen. Maar waar zijn de anderen, helpen ze je niet een beetje voort?”

„O jawel, ze hebben allemaal om beurten met me gereden en toen lieten ze me opeens in den steek, omdat Jaap zei, dat ik 't nooit goed zou leeren, als ik 't niet alleen deed.”

„Mooi zoo, daar hebben ze gelijk in.”

„Kleine Frits is ginds, ook alleen aan 't oefenen en de anderen zijn, denk ik, al een heel eind weg.”

„Nou, wij gaan naar de tent, een warm kopje anijs halen, zorg maar dat je er ook komt, maar op je schaatsen hoor, anders heb je niets verdiend.” Corrie meet met de oogen den afstand tot de tent en trekt een leelijk gezicht, maar gaat dapper op weg.

Grootvader en Hannie zijn het eerst van allemaal in de tent. Grootvader zoekt het meest beschutte plekje, lekker in de zon. Een dikke laag stroo op den grond maakt dat de voeten niet al te koud worden. Nauwelijks zijn ze gezeten of daar komen de vier grooten binnen rollen. In een oogwenk zijn de schaatsen af en vallen ze lachend op de bank naast grootvader neer.

„O, 't is dol, we hebben zoo'n pret gehad,” lacht Jo en strijkt de haren uit haar blozend gezicht. „Die jongens rijden zoo gruwelijk hard, o!”

„Nou zeg, maar jij kunt er anders ook van! Wie wil altijd voorop?” vraagt Otto.

„Ha, daar hebben we Kleine Frits ook, prettig gereden, jongen? Kom maar gauw even zitten,” zegt grootvader en dan terwijl hij zijn groepje eens rondkijkt:

„Nu missen we Corretje nog, eens even kijken of ze er nog niet aankomt.” Met de hand boven de oogen, kijkt grootvader de baan langs.

„Ja, daar heel in de verte komt ze aanscharrelen; 't duurt nog wel een kwartier voor ze hier is.”

„Wacht, ik zal haar wel even halen,” roept Jaap. In een wip heeft hij zijn schaatsen weer onder en rijdt Cor tegemoet.

Vijf minuten later komt hij met haar aanzeulen.

„Hier is onze hardrijdster,” roept hij.

Cor lacht.

„Maar ik ben er toch op mijn schaatsen, grootvader, nu heb ik mijn kopje eerlijk verdiend.”

Allemaal tegelijk beginnen ze te babbelen en te vertellen, helder klinkt het lachen op en grootvader doet nog 't hardst van allen mee.

Alleen Hannie zit er maar stil tusschen, zij weet niets te zeggen. Opeens merkt ze haar eigen zwijgen op. Ze kijkt eens of de anderen er ook erg in hebben, maar allen schateren vroolijk om Otto's dolle invallen. Hè, dat zij er nu weer tusschen zit te suffen, en waarom eigenlijk, waarom doet ze ook niet mee aan al dat plezier, nu, op dit oogenblik hoort ze er toch ook bij. Kijk, daar heb je mijnheer en mevrouw Van Doorn. Zou mijnheer hen hier wel zien zitten? En plotseling, in een poging om aan de algemeene vroolijkheid mee te doen, gilt ze heel hard:

„Hoera!”

Mijnheer Van Doorn, het hoofd van de school, kijkt op, wuift even in de richting van de tent.

Verwonderd kijken de anderen Hannie aan.

„Wat doe jij gek,” zegt Otto, die naast haar zit.

Hannie, met een rood gezicht, duikt verschrikt tusschen Otto en grootvader weg.

Hè, wat was dat nou weer raar, ze had gedacht dat ze allemaal mee zouden roepen en zwaaien en.... en.... Ja, ze wist nu zelf niet meer wat ze gedacht had, maar nu zouden ze haar allemaal wel half gaar vinden. Wist ze nou maar iets gewoons te zeggen, maar nu kon ze natuurlijk niks bedenken.

„Kom, vooruit jongens, zijn de kopjes leeg, dan allemaal weer aan 't rijden, 't is geen zomer, dat we hier kunnen blijven zitten,” onderbreekt grootvader opeens Hannie's gedachten.

„Laat eens kijken, Kleine Frits, wat jij er al van maakt.”

Terwijl ze allen naar Frits' vorderingen staan te kijken, heeft Jaap een slee uit de tent te voorschijn gehaald, zet die vlak voor Hannie neer en zegt, een buiging voor haar makend:

„Wilt u maar plaats nemen, jongedame, dan zullen we samen een baantje maken.”

Een kleur van verrassing vliegt Hannie naar de wangen.

„O!” zegt ze, „o!” en kijkt beurtelings van Jaap naar grootvaders lachend gezicht.

„Ik zou er maar ingaan, of wil je liever mee naar huis?” plaagt grootvader.

Maar dan komt Hannie los, ze danst als een dolleman rond, knijpt Jaap flink in zijn arm en juicht: „O, jij goeiert, je bent een schat, een snoes, een dot.” Weg zijn alle nare gedachten, opeens staat ook Hannie midden in de vreugde.

„Malle meid,” lacht grootvader, „nou niet al te dol, hoor! en niet langer dan een half uur.”

Hannie, nu een beetje bedaard, stapt stralend in de slee. Jaap stopt handig een reisdeken, die er in lag, warm om haar heen.

„Mond dicht houden als 't hard gaat,” waarschuwt grootvader nog.

Daar vliegen ze heen. Jaap en Groote Frits achter de slee, Otto en Jo elk aan een kant. Hannie wuift nog met haar mof en weg zijn ze.

Alleen, maar blij tevreden wandelt grootvader naar huis. Hannie in haar slee, geniet nu van alles wat ze om zich heen ziet, geen schaatsenrijder maakt haar nu weer ontevreden.

„Hoe ver gaan we, Jaap?”

„Zouden we tot de eerste brug kunnen in een kwartier?” vraagt Jaap aan Otto.

„Als we flink doorrijden best.”

„Is 't niet zwaar met zoo'n slee?” vraagt Hannie.

„Wel nee, dat gaat vanzelf.”

„Hoe ben je er eigenlijk aangekomen? 't Is grootvaders slee niet.”

„Geleend van die menschen daar in 't eerste huis bij 't kanaal. Ik wist, dat die er zoo eentje hadden. Die van grootvader kon ik natuurlijk met geen mogelijkheid op 't ijs krijgen. De deken is wel van grootvader.”

„Wat fijn toch, dat ik dadelijk mocht, hè!”

„Dat wist ik wel,” zegt Jaap, „ik had het vanmorgen al aan grootvader gevraagd, want als 't niet mocht had ik natuurlijk niets tegen je gezegd.”

O, dus dat was het wat Jaap met grootvader te fluisteren had, en *sij* is er nog wel boos om geweest, denkt Hannie en krijgt er een kleur van, zóó schaamt ze zich.

Voort gaat het, heerlijk hard gaan de jongens er van door.

O! O!!! Een bons, een wip, een stoot, toen werd het donker. O! o o o!!!

„Heb je je zeer gedaan? Hoe kwam dat? Wat deden jullie?”

Hannie voelt dat zware donkere ding wegnemen en als ze opkijkt ziet ze Jo's bange gezicht over zich heen gebogen. Naast haar spartelt Groote Frits op den grond en daar ligt Jaap ook. Opeens barst Hannie in lachen uit. „O, is dat schrikken, jullie konden me wel wat zachter behandelen, hoor! Neen, ik heb me niet zeer gedaan, kijk maar niet zoo verschrikt.”

„Ik zou warempel niet meer weten wat mijn eigen beenen zijn,” lacht Jaap, en trekt zijn eenen voet onder Hannie uit en zijn anderen onder Frits vandaan.

„Nou, dan heb jij je niet zoo'n pijn gedaan als ik,” zegt Frits en wrijft met een benauwd gezicht langs zijn knie, „ik weet mijn beenen best te vinden.”

„Vooruit, sta nou op, jongens! Moet ik je helpen, Frits?”

„Loop! Ik ben er al, hoor!”

Lachend slaan ze elkaar het ijs van de kleeren.

„Hoe kwam dat nou eigenlijk, zeg?” vraagt Frits.

„Ik haakte met mijn schaats in die barst daar,” vertelt Jaap, „en wou me nog aan de slee ophouden, maar ja, toen ging de heele boel onderste boven.”

„O! Han, jij zat heelemaal onder de slee.”

„Ja, ik wist 't eerste oogenblik niet wat er met me gebeurde, 't werd opeens donker.”

„Kijk die vent 'es, jongens, kijk die vent 'es, ha! ha! ha!”

Allemaal kijken ze om en zien een kleinen jongen staan schateren van 't lachen en aldoor wijzen naar Groote Frits.

„Wat is er aan me, zien jullie wat?” vraagt Frits verschrikt, die er niets van houdt zoo de algemeene aandacht te trekken.

„Ik zie niets! Draai je eens om.”

„O! Frits! Nee, zeg, 't is vreeselijk!” proest Jo met haar hand voor den mond.

„Wat is er dan?”

Frits draait zich in allerlei bochten, om op zijn rug te kunnen zien.

„O!” gilt Hannie nu ook. „Je broek, zeg, je broek is heelemaal kapot, je onderbroek komt er door!”

Frits wordt vuurrood en voelt angstig hoe groot het gat wel is.

„Kom om me heen staan, zeg, alle menschen kijken. Wat moet ik nou toch beginnen, zoo kan ik toch niet naar huis?”

„Nee, dat kan onmogelijk,” bevestigt Jaap.

„Kunnen jullie 't niet een beetje vast naaien?”

„Dat is nou ook een vraag, we loopen toch niet met garen in onzen zak.”

„Ga maar op de slee zitten,” zegt Hannie, „dan loop ik wel terug.”

„Jullie kunnen er best samen op,” meent Otto, „probeer het maar eens.”

„Ja vooruit, samen, dat is leuk!”

Frits laat zich met een plof achter op de slee vallen, schuift zoover mogelijk naar achteren, zet zijn beenen op zij, ziezoo, nu kan Hannie er nog gemakkelijk voor zitten.

„Vooruit, jongens, nu terug, anders komen we te laat thuis.”

Vrij wat langzamer en kalmer dan ze gekomen zijn gaat het nu terug.

„Ja, dat is nou wel heel mooi gegaan,” begint Groote Frits, „maar hoe kom ik nu thuis? Ik kan toch slecht op de slee blijven zitten tot het heelemaal donker is.”

„Weet je wat? Je vouwt deze deken op, kijk zoo,” zegt Hannie.

„Houd nou je handen op je rug en de deken als een schooltasch er over heen. Zie je wel, dat gaat prachtig, je kunt er niets van zien.”

„Gaan jullie allemaal mee naar huis?”

„Ik moet de slee eerst nog terugbrengen,” zegt Jaap.

„Laten wij dan Cor en Kleine Frits gaan zoeken en gaan jullie vast naar huis,” stelt Jo voor.

Thuis gekomen heeft grootvader groote pret om het verhaal van de buiteling en Frits' gescheurde broek, doch tante Tine kijkt lang niet vroolijk, want ze begrijpt best dat ze den heelen avond werk zal hebben om de broek weer behoorlijk te verstellen, maar tante bromt niet, wel nee, 't was immers een ongeluk.

Daar komen de anderen ook thuis. „Wat hebben ze 't weer druk, hoor nou eens aan wat een leven,” zegt grootvader.

De deur vliegt open en met een kleur van opwinding stormt Jo binnen.

„Grootvader, hoor u nou 'es, is dat nou niet bespottelijk overdreven van Otto, hij stuurt ons heele plan in de war, maar hij doet ook altijd zulke domme dingen! hij is . . .”

„Lieve kind, waar heb je 't over, is me dat een uitval, ik schrik er van.”

„Otto, wat is er gebeurd, vertel jij 't me eens kalm.”

„Och, 't is eigenlijk niets geen bijzonders, grootvader, Jo maakt zich maar weer eens druk. Toen we van 't ijs kwamen stond Jan Gilsen mij op te wachten, en die vroeg me . . .”

„Ja, verbeeld je,” valt Jo in, „zoo'n schooier vroeg n.b.

Otto's schaatsen ter leen, nou vraag ik je of dat niet brutaal is!"

„Nee Jo,” zegt grootvader kalm, „dat is niet brutaal, want ten eerste is Jan volstrekt geen schooier en ten tweede is het een schoolkameraad van Otto.

En verder, Otto, wat gebeurde er toen?”

„Nou, hij vroeg of hij mijn schaatsen een poosje hebben mocht, omdat de zijne stuk zijn. Hij wou zoo bar graag rijden, want hij kan het zoo goed, maar zijn vader had geen geld om nieuwe voor hem te koopen. Natuurlijk heb ik ze hem gegeven en gezegd, dat hij ze morgen weer een poosje hebben mag.”

„Ja, en morgen gaan we dien grooten tocht met tante Tine maken!”

„Toen ik het beloofde, dacht ik eigenlijk niet aan den tocht en toen ik weer bij de anderen kwam en ze 't zeiden, zag ik Jan al niet meer. Maar nou ik 't eenmaal beloofd heb, kan ik toch niet meer terugkrabbelen, vindt u wel, grootvader?”

„Ja, kijk eens hier, jongen, ik vind het heel aardig van je, dat je je schaatsen aan Jan hebt geleend, want Jan is een beste jongen, die altijd voor een ander klaar staat, maar je moet niet al te vlug met je beloften zijn, zoodat je ze later niet na kunt komen.”

„Maar ik zal mijn belofte wel nakomen, grootvader, dan ga ik morgen maar niet mee,” zegt Otto vastberaden, „'t is jammer, maar mijn eigen schuld.”

„Nou en ik vind het dan overdreven van je,” zegt Jo.

„Zoo, is dat jou oordeel, Jo? Mij lijkt het juist heel flink. Otto, geef me een hand, jongen, jij bent een kerel waar je op vertrouwen kunt,” zegt grootvader.

Otto kleurt en lacht een beetje verlegen, maar Jo slaat de oogen neer.

„Nee maar zeg, wat zijn we nu toch met ons allen vreeselijk dom,” roept Hannie op eens. „Ik weet iets veel

beters. Laten we allemaal wat uit onzen spaarpot geven en een paar schaatsen voor Jan koopen, dan kan *hij* zooveel rijden als hij wil, en *Otto* kan morgen mee, is dat niet veel beter?"

„Ja, ja, dat is prachtig, dat doen we! Hoeveel geef jij?"

„Ik kan best twee kwartjes missen," zegt Hannie.

„Ik drie," roept Jo.

„Ik een, ik veertig cent," zoo roepen ze allemaal door elkaar.

„Hier, doen jullie 't maar in mijn aschbakje," zegt grootvader, „dan zal ik zoo eens kijken hoeveel er bij elkaar is."

„Wij hebben geen geld in onzen zak, grootvader. Wilt u 't ons wel zoo lang voorschieten."

Als alles bij elkaar is, telt grootvader het geld na, er is f 2.25 in zijn bakje.

„Hé," zegt grootvader, „dat valt me niet mee, ik dacht dat het meer zou zijn."

Nu beginnen ze allemaal weer op te noemen hoeveel ze gegeven hebben, tot grooten schrik van Groote Frits, want toen bleek dat hij er maar één dubbeltje had ingedaan.

„O!" roept Jo, en grijpt Frits plagend zijn portemonnaie uit de hand en kijkt er vlug in, eer Frits hem terug kan nemen. „O, en hij heeft nog zoo'n boel geld, hoor eens!"

Frits is vuurrood geworden.

„Geef op, naar kind, geef hier, 't gaat je niks an."

Maar Jo plaagt door: „Hij heeft warempel al zijn geld nog, er is niets uit, hij heeft ook niks aan den baanveger gegeven. O! grootvader, hij is *soo* gierig, heusch waar, hij is echt *gierig*, laatst ook al, toen heeft hij..."

„Stil Jo, als je niets beters te vertellen hebt zou ik maar zwijgen. Ik denk dat Frits zijn geld voor iets anders noodig heeft, nietwaar jongen?" vraagt grootvader.

„Nee, grootvader, maar ziet u, ik dacht dat er al wel genoeg was en daarom deed ik het," zegt Frits met neer-
geslagen oogen; dan neemt hij zijn portemonnaie, die Jo

op tafel gelegd heeft, en geeft grootvader nog een kwartje.

„Ziezoo, nu zullen we morgen schaatsen koopen en dan moet Hannie ze maar gaan brengen, omdat *zij* 't plan bedacht heeft,” stelt grootvader voor.

Den volgenden morgen precies halfelf is tante Tine klaar om met haar vier van ongeduld trappelende neven en nicht mee te gaan. Jaap heeft een langen stok onder zijn arm, daar kunnen ze straks zoo heerlijk aan rijden. Otto draagt een rugzak, door tante Tine heelemaal volgepakt met lekkere broodjes. Grootvader zorgt voor de schaatsen van tante Tine en Jo.

„O! jongens, 't is dolletjes, dolletjes,” juicht Jo, en danst aan tante's arm.

„Als we maar geen ander weer krijgen,” zegt tante Tine, „de lucht verandert wel.”

„Niet naar kijken,” commandeert Jo, „daar voor ons is alles nog stralend blauw, o, 't blijft vast de heele vakantie door vriezen, fijn!”

„Als we maar geen ander weer krijgen,” zegt ook grootvader als hij met Hannie kerstboomversiering is gaan koopen.

„Zou 't gaan dooien?” Een blijde hoop straalt uit Hannie's oogen.

„O, ik wou dat het ging dooien.”

„Daar zouden de anderen het stellig niet mee eens zijn,” zegt grootvader, „ik zou 't maar niet zeggen, als zij 't hooren kunnen.”

„Och, ze hebben anders al heel wat plezier gehad.”

„Jij toch ook wel.”

„Ja, ik ook, dat is waar.”

Grootvader lacht haar eens bemoedigend toe.

„Kom, deerntje, nu vlug aan 't werk, anders komt onze boom niet klaar.”

Den heelen morgen zijn grootvader en Hannie druk aan 't werk, terwijl Cor en Frits samen in 't doktershuis zijn gaan spelen.

's Middags gaan de jongste twee er weer met hun schaatsen op uit.

„Zullen wij ook nog eens gaan kijken of blijf je liever thuis?” vraagt grootvader aan Hannie.

„Laten wij maar thuis blijven.”

„Goed hoor, dan gaan we wat zitten lezen.”

Dezen middag kan Hannie niet goed haar gedachten bij het boek houden. Na een poosje ligt het in haar schoot en zit ze, met haar kin in de hand gesteund, in het vuur te staren. Allerlei gedachten komen en gaan, aan dingen van heel vroeger moet ze denken en aan dingen van nu.

't Is heel stil in de kamer, alleen het tikken van de klok kun je hooren.

Grootvader heeft zijn boek ook neergelegd, maar Hannie merkt niet, dat grootvader haar al een poosje opletten aankijkt.

„Waar denk je aan, Hanneke?” verbreekt grootvader eindelijk de stilte.

Hannie schrikt op.

„Och, aan alles en alles, grootvader.”

„Wat is dat dan? Of mag ik het niet weten?”

Hannie knikt. Grootvader mag het wel weten, maar 't is zoo moeilijk om er over te praten, eindelijk fluistert ze:

„Ik ben soms zoo bang, dat ik niet in den hemel kom.”

„Waarom, vrouwtje, heb je den Heer Jezus dan niet lief?”

„Jawel, grootvader, dat weet ik zeker, maar ziet u, soms als ik zoo boos ben omdat ik niet aan alles mee mag doen, dan denk ik opeens: „nu ben je eigenlijk boos op *God*, want *Die* heeft je zoo gemaakt,” en dat is toch erge zonde.”

„Zeker kindje, in opstand komen tegen het lot dat God ons oplegt is zonde, omdat we weten dat God een mensch nooit meer laat lijden dan juist noodig is om hem voor het eeuwige leven te vormen. Maar ik weet ook, dat je er verdriet van hebt als je zoo geweest bent en dat je erg je best doet je jaloeschheid op de gezondheid van anderen

te overwinnen. Ik zie tenminste tegenwoordig steeds een opgewekt gezicht."

"Ja, maar van binnen ben ik nog vaak ontevreden, grootvader."

"Dat begrijp ik wel, lieveling, 't gaat niet zoo gemakkelijk het kwaad te overwinnen, maar geef den strijd niet op, want de Heer helpt je strijden en als je een kruis moet dragen, draagt Hij met je mee. Soms is het moeilijk te begrijpen waarom *wij* nu juist dit of dat verdriet moeten hebben, maar gelukkig is het niet noodig dat we het begrijpen, als we maar gelooven dat alle dingen moeten medewerken ten goede. Wil je me beloven, Hannie, dat je den strijd niet op zult geven en dagelijks zult bidden om kracht van boven, want kindje, wie volhardt tot het einde toe, die komt zeker eens in den hemel."

Hannie knikt en legt haar handje in grootvaders uitgestoken hand.

En nu begint grootvader te vertellen, verhalen uit zijn eigen jeugd en van toen vader nog een kleine jongen was, allemaal geschiedenissen die Hannie allang kent, maar die toch altijd weer mooi zijn om te hooren.

Tik, tik, tik, gaat het buiten en als grootvader en Hannie opkijken, staan er vijf lachende gezichten voor het raam.

"Zijn ze al terug?" roept Hannie en springt op om open te doen.

"'t Is wezenlijk al kwart voor vieren, daar had ik toch geen erg in," zegt grootvader en loopt mee, de gang in, om allen te verwelkomen.

"En hoe hebben jullie 't gehad, jongens?"

"O! heerlijk, grootvader, heerlijk, maar koud dat het nu is, boe!" vertellen ze, terwijl ze staan te stampen om warmer voeten te krijgen.

"Komt dan maar gauw binnen, Hannie en ik hebben voor een lekker vuurtje en warm kopje thee gezorgd. Hanneke,

schenk jij maar eens dadelijk in, dan kunnen we onderwijf van alles hooren."

"'t Was een heerlijke dag, hè tante?" begint Jo, "'t ijs was overal even mooi en we konden zoo goed met elkaar rijden."

"Ja, 't ging uitstekend. Meesten tijd hebben we aan den stok gereden; met die sterke jongens, om beurten, voorop, ging het wat goed, maar ik ben nu toch wel moe, ik ben blij dat ik zit," verklaart tante Tine.

"Weet u wat fijn gaat, grootvader? Met zoo'n arreslee. We zijn er wel een stuk of zes tegen gekomen, hè, eenig, met zoo'n prachtig paard er voor. Ik wou dat ik later zoo rijk was, dat ik een paard had," zegt Jaap.

"Zeg eens eventjes, waar zijn Kleine Frits en Corretje eigenlijk?" vraagt grootvader opeens.

"Kleine Frits en Corretje, zijn die dan nog niet thuis?"

"Wij hebben ze nergens gezien, ik dacht dat ze allang thuis waren."

"Ze zullen wel naar ons zijn gegaan," zegt Hannie, "van morgen hebben ze ook aldoor in den stal gespeeld."

"Kijk eens, 't sneeuwt," roept Otto opeens.

"Ja, wezenlijk, het sneeuwt, daar zag het ook precies naar uit, 't was zoo scherp koud," zegt tante Tine.

"Wat ellendig, nu zal de heele baan bederven, als de sneeuw er op vast vriest is er natuurlijk geen sprake meer van rijden."

"Gelukkig," zegt Hannie, maar met een kleur voegt ze er gauw aan toe: "Gelukkig, dat jullie nu net terug zijn."

"Ik wou dat ik wist of Cor en Frits ook binnen zijn," zegt grootvader.

"Zullen wij naar huis gaan, Han? Als ze soms bij ons zitten, kunnen we Cor gauw hier heen sturen," stelt Otto voor.

Samen stappen ze naar huis, maar als ze moeder vragen of de kleintjes daar zijn, hooren ze, dat ze al om twee uur naar 't ijs zijn gegaan en moeder ze nog niet terug heeft gezien.

„Zulke apen toch,” zegt Otto, „die hebben er ook niet gauw genoeg van. Zal ik even teruggaan, moeder en kijken of ze nu soms bij grootvader zijn en anders ze gaan halen?”

„Ja, doe dat maar gauw, 't wordt wezenlijk al donker. 't Is toch geen manier van doen, zoo lang weg te blijven.”

Otto is in een oogenblik verdwenen en moeder gaat met Hannie gezellig binnen zitten, om op vader en de laatkomers te wachten. De duisternis neemt snel toe, moeder moet, voor ze een kopje thee kan inschenken, eerst de schemerlamp aansteken.

„Ik wou dat ze nu maar kwamen, Hannie, kijk eens hoe donker het buiten al wordt,” zegt moeder.

„Ze zullen er nu zeker zoo zijn, 'k zal eens kijken of ze er nog niet aankomen. Nee, ik zie nog niets.”

„Ik begin het nu toch heusch een beetje angstig te vinden, me dunkt, Otto kon al lang terug zijn.”

„Wel nee, moeder, hij is nog geen kwartier weg.”

Weer is het stil in de kamer, langzaam kruipen de minuten voorbij, onrustig dwalen moeders oogen naar de klok en van de klok weer naar buiten.

„Nu is 't toch al kwart voor vijven, begrijp je er iets van, ik maak me toch zoo angstig.”

„Ze kunnen in elk geval niet in een sloot vallen, alles ligt gelukkig dicht,” zegt Hannie om moeder en ook zichzelf te troosten, want ook haar hartje begint onrustig te kloppen. Zou er iets gebeurd zijn, iets ergs misschien? Ze drukt haar neus tegen het raam, om maar zoo ver mogelijk de straat in te kunnen kijken.

„Daar komt iemand aan, 't is Otto, alleen, o wat zou er....”

Verder komt Hannie niet. Ze holt met moeder naar de voordeur om gauw Otto binnen te laten.

Hijgend van 't harde loopen, komt Otto binnen.

„Ik kan.... ze nergens.... vinden. Een heel eind.... 't kanaal op geweest, overal gevraagd.... niemand heeft

ze gezien. Is vader nog niet thuis, we moeten met z'n allen gaan zoeken."

"Nee, vader is er nog niet, o, wat moeten we beginnen, Otto, jongen, ik ga mee, ik moet ze vinden, o, die kinderen."

"Nee, moeder, nee, blijf u nu thuis, heusch, u kunt niet meegaan, er moet toch iemand hier zijn als ze terugkomen."

"Ik ga mee, ik kan 't hier niet uithouden," roept Hannie.

Maar moeder pakt haar stevig bij de hand.

"Nee, jij blijft hier, jullie gaan niet allemaal, één moet ik er bij me houden."

Als Hannie in moeders bange oogen kijkt, denkt ze er niet aan tegen te spreken, gehoorzaam gaat ze mee naar binnen, terwijl Otto naar den stal gaat om een lantaarn te halen. Terwijl hij met de lantaarn bezig is, hoort hij een karretje aankomen. Dat is de stap van Bruin, denkt hij, en springt meteen naar de deur, die hij wijd open gooit. Ja, 't is het dokterskoetsje dat er aan kwam. In een oogenblik is Otto er bij.

"Vader, Frits en Corrie zijn weg, we kunnen ze nergens vinden."

Nu gaat ook de huisdeur open en moeders bezorgd gezicht verschijnt in het lantaarnlicht.

"Zijn ze gaan rijden?" vraagt vader.

"Ja, om twee uur al, en niemand heeft ze na dien tijd gezien."

"Vooruit dan, jongen, is de lantaarn goed in orde, ja, dan gaan we dadelijk. Niet zoo angstig kijken, moedertje, je zult zien dat we de deugnieten straks gezond en wel bij je thuis brengen."

"'t Is te hopen," zucht moeder, terwijl ze de twee een oogenblik blijft nakijken, tot ze in het donker verdwenen zijn.

Dan gaat moeder in huis terug en als ze de kamerdeur opent, ziet ze juist hoe Hannie haastig uit een knielende houding opstaat. Een glimlach verheldert opeens moeders gezicht, ze slaat haar armen om Hannie en fluistert:

„Daar behoef je je toch niet voor te schamen, moeder mag toch wel weten dat Hanneke bidt?”

Hannie verbergt haar rood gezicht tegen moeders

schouders en zegt: „U moet het ook doen, moes, dan ben je lang niet zoo bang meer.”

„Ja, lieveling, ja, moeder bidt voortdurend.”

Stil en ernstig blijven die twee bij elkaar, het eten blijft onaangeroerd staan.

Vader en Otto haasten zich door de donkere straten voort. Vaders gezicht staat nu ook bezorgd en Otto praat druk om zichzelf gerust te stellen.

Bij grootvader staan Groote Frits en Jaap ook al met een lantaarn klaar, om mee te gaan zoeken. Vader zal met Groote Frits samen gaan en Otto met Jaap, omdat de twee vreemden natuurlijk niet zoo goed den weg weten. Haastig wordt er afgesproken welke richting ze uit zullen gaan en dan gaan ze twee aan twee op pad. Grootvader zal intusschen de politie waarschuwen, die dan ook kan helpen zoeken.

Jo en tante Tine blijven samen thuis. Jo zou ook wel graag mee zijn gegaan, maar grootvader vond dat het niets helpen zou of zij zich al bij een van de groepjes aansloot. Grootvader vraagt aan ieder, die hij tegen komt, of ze de twee kinderen ook gezien hebben, maar niemand weet iets van ze af. Zodoende weet al gauw het heele dorp, dat er twee kinderen verdwaald zijn en van alle kanten komen mannen aanzetten die mee willen helpen zoeken. Zóó moeten ze toch wel gauw gevonden worden. Langs alle wegen wordt gezocht en geroepen, maar nergens is een spoor van het vermiste tweetal te ontdekken. De sneeuw valt nu gestadig in dikke vlokken neer en maakt het zoeken dubbel moeilijk. Buiten het dorp is 't aartsdonker, wie zal nu die twee verloren kinderen kunnen vinden.

In het doktershuis zitten moeder en Hannie en wachten, wachten. Niemand komt eenig bericht brengen, vader komt niet terug, de jongens komen niet terug. Wat kan er toch gebeurd zijn? Moeder loopt van voor naar achter en van achter naar voor. Om de vijf minuten kijkt ze op de stoep of er nog niemand aankomt, maar buiten is niets te zien als sneeuw.

Daar komt een wagen de straat ingereden, vlug komt hij dichterbij en voor het huis blijft hij staan. In een ommezien zijn moeder en Hannie bij de deur. Een boere man springt er uit, hij buigt zich weer in 't wagentje, en tilt er eerst een meisje en dan een jongen uit.

„Asjeblijft,” zegt de man, „dat span kwam ik halfweg Weerde tegen, ze benne stief van de kou, de halzen zoen bevriezen.”

Met een kreet van vreugde, vliegt moeder op hen toe.

In den eenen arm heeft ze Kleine Frits, in den anderen arm Corrie, twee kleine huilende kindertjes, die niets meer lijken op het vroolijke, overmoedige tweetal, dat 's middags samen naar het ijs trok.

Moeder bedankt den boer hartelijk, die lachend in zijn wagen springt en vlug weer wegrijdt, en komt dan met haar schat binnen. Och, wat een arme stakkerts. Stijf en blauw van de kou als ze zijn, kunnen ze niet eens hun mantel en jas uit krijgen. Moeder en Hannie moeten hen helpen. Hannie wrijft Frits' handen en voeten tot ze weer warm worden. Moeder is met Corrie bezig, die wel half versuft lijkt van den uitgestanen angst en de kou.

Frits komt het eerst weer een beetje bij. Hij droogt zijn tranen en vertelt:

„'t Was zoo vol op 't kanaal, we konden niks leuk rijden en toen zagen we ergens zoo'n klein slootje en daar zijn we op gegaan, dat hadden we heelemaal voor ons alleen. En verderop was weer een slootje en toen hebben we er een heeleboel geprobeerd en toen werd Cor zoo moe en zijn we even aan den kánt gaan zitten en toen wisten we geen van beiden meer waar 't kanaal was. We hebben een heele poos gezocht en eindelijk werd het donker en 't begon te sneeuwen, we hebben heel hard door een weiland gehold en kwamen op een weg, ik meende vast dat ik toen den weg wel wist, maar we gingen net den verkeerden kant uit. Ik weet niet hoe lang we wel geloopt hebben, maar eindelijk kwam die wagen er aan en toen heb ik den weg gevraagd en heeft die man ons thuis gebracht. Is het al nacht, moeder?”

„Nacht? Wel nee, 't is pas zeven uur, hoor!”

„Zeven uur? o, ik dacht dat het al wel nacht was.”

„Hannie, vraag jij eens even aan Marie of ze gauw een paar kruiken wil klaar maken en in Frits' en jou bed leggen, en ga jij dan als de wind naar grootvader om te vertellen dat ze er weer zijn.”

In een oogenblik is Hannie klaar en op weg naar grootvader.

Brrr, wat is het koud. De sneeuw prikt haar scherp in 't gezicht en de wind lijkt wel door alles heen te kunnen blazen. Ze vordert niet vlug, want telkens komt ze menschen tegen die weten willen of de twee kinderen gevonden zijn en waar ze waren. Maar eindelijk is ze er toch, en klappert met de brievenbus, wat haar gewone manier is om zich bij grootvader aan te kondigen. 't Volgende oogenblik gaat de deur dan ook al open en roept ze opgewekt de angstige gezichten in de gang te gemoet: „Ze zijn er, hoor, een beetje koud en een beetje moe, maar verder springievend.”

O! dat geeft een ontspanning. Opeens beginnen grootvader en tante Tine en Jo en oude Jaan allemaal tegelijk te praten en grootvader trekt Hannie naar zich toe en kust haar zonder zich aan al de sneeuw, die aan haar goed kleeft, te storen. Lachend schudt Hannie de sneeuw uit het haar en gaat dan mee naar binnen om alles te vertellen.

„Ik heb het onderweg aan een heeleboel menschen gezegd en ook aan een agent,” vertelt Hannie, „dus zullen de anderen nu ook wel gauw terugkomen.”

En ja, binnen een half uur zijn ze allemaal weer thuis. Vader en Groote Frits het eerst.

„Foei, foei, wat een angstig uurtje hebben we gehad,” zegt vader, als hij even bij grootvader binnen kijkt om zich te overtuigen dat grootvader uit de zorg is, „en wat een schrikkelijk weer, ik ga nu gauw naar huis om naar de kleintjes te kijken, maar Hannie kan zeker wel hier blijven van nacht, want ik vind het werkelijk geen doen dat ze er nog eens door gaat.”

„Natuurlijk kan dat,” zegt tante Tine, „nu Cor bij jullie is, kan ze zoo bij Jo in bed kruipen.”

„O, eenig,” straalt Hannie. Wat kun je dan ook leuker bedenken dan bij grootvader te logeeren en te slapen in dat geweldig groote ledikant met de zware gordijnen er

om heen, waarachter je de grootste spektakels kunt uithalen zonder dat iemand het merkt.

Het laatste uurtje voor het naar bed gaan gaat vroolijk luidruchtig voorbij, allen zijn een beetje opgewonden na den uitgestanen angst. Grootvader maakt aan al dat lawaai tijdig een einde door ze allemaal naar boven en naar bed te sturen.

Op de logeerkamer van de meisjes is nog lang gelach en gepraat. Jo lacht zich slap als Hannie met langzamen, statigen tred in een veel te lange, veel te wijde nachtjapon van tante Tine over de kamer stapt en telkens als ze langs den spiegel komt een sierlijke buiging voor zichzelf maakt.

„Vind je niet, Jo, dat dit schoone gewaad den indruk maakt van een koninklijk kleed?”

„Nee, o nee, gek kind, je lijkt veel eerder op een vogelverschrikker of een geestverschijning!”

„Schaam je je niet, zeg, om me zoo te beleedigen? Voor je straf veroordeel ik je, een heelen nacht met die geestverschijning in één bed te slapen!”

Meteen draait Hannie de lamp uit en springt in bed.

„Akeligheid, ik heb mijn schoenen nog aan, en hoe moet ik nou in die stikdonkere duisternis het ledikant vinden?”

„Hier, oe hoe, hier, oe oe oe.”

„Han, schei er toch uit, doe niet zoo eng.”

„Oe, hoe oe,” bromt Hannie van onder de dekens.

Proestlachend komt Jo op 't bed af en laat zich opeens met een plof boven op Hannie vallen.

„Au, meid, ben je wijs!”

„O, je bent dus niet van lucht, merk ik. Allo, schiet een eindje op, ik heb haast geen plaats.”

Diep onder de warme dekens gekropen, gezellig dicht bij elkaar, kunnen ze nog fijn een poosje babbelen.

„Wat zal Kleine Frits het benauwd gehad hebben vanavond,” begint Hannie.

„Waarom? Is hij zoo bang?”

„O ja, vreeselijk. 's Avonds als het donker is vooral. Hij vindt het fijn, dat ik nog gelijk met hem naar bed ga en als 't zoo eens uit komt dat ik nog niet heelemaal klaar ben, dan draait en treuzelt hij net zoolang tot hij toch niet het eerst de trap op moet.”

„Hè, wat flauw voor zoo'n grooten jongen!”

„Ik denk dat het komt omdat hij de jongste is, die wordt altijd een beetje verwend.”

„Nou, daar hoef je toch niet bang door te worden. Onze Cor is *ook* de jongste en *ook* verwend, maar *heelemaal* niet bang, hoor!”

„In welke klas zit jij, Jo?”

„In de zevende en jij?”

„In de zesde.”

Ben je dan wel eens blijven zitten, je bent nog een half jaar ouder dan ik?”

„Ja, 't vorige jaar, toen was ik een half jaar thuis geweest.”

Zoo babbelen de meisjes nog een poosje voort over school en de onderwijzers, over de vriendinnetjes en vrienden, tot eindelijk de slaap komt en hun de oogen sluit.

V.

KERSTFEEST.

„Een gelukkig Kerstfeest, kinderen!”

Dat zijn de eerste woorden, die de meisjes den volgenden morgen hooren. Slaperig wrijven ze hun oogen uit en dan staat tante Tine voor hun bed met een paar lekkere geurige kopjes thee.

Lekker zoo'n warme slok, dadelijk als je je neus boven dek en dus in de kou steekt.

„Zullen jullie er nu niet weer ondergaan, anders komen jullie niet op tijd klaar voor de kerk. Hier, Hannie, hier is je beste jurk, die heeft Marie gisterenavond nog gebracht.”

Hannie is het eerst er uit. Viug trekt ze de gordijnen open.

„O! Kom eens kijken, Jo, er ligt een hoop sneeuw, geweldig wat is er een pak gekomen. Gezellig een witte Kerstmis, hè!”

„Gaat nogal, ik houd meer van ijs.”

„Dat heb je ook gehad en sneeuwballen gooien en sleeën is toch ook fijn. Toe Jo, kom er nou toch uit, straks ben je te laat.”

Een uur later, als de Kerstklokken beginnen te luiden, stapt grootvader met tante Tine en vier kleinkinderen naar de kerk. De harde sneeuw knerpt zoo leuk onder hun voeten en Jo vindt dat de klokkeklanken heel anders klinken nu door de sneeuw alle geluiden van de straat gedempt zijn. Hannie knikt haar eens toe, ja, dat vindt ze ook, maar ze weet zeker dat het ook komt omdat het Kerstfeest is,

dan klinkt de klok *altijd* anders, *ook* al ligt er geen sneeuw, maar zoo iets kun je natuurlijk niet zeggen, dat kun je alleen maar hooren en stil voor je zelf weten.

In de kerk zit Hannie heel stil te luisteren, want natuurlijk kun je de Kerstpreek heel goed begrijpen. 't Is heel mooi, maar toch is het het echte nog niet, dit is alleen maar de inleiding, het echte Kerstfeest begint pas als grootvader gaat vertellen, dat weet ze zeker.

Na kerktijd staan ze op het plein allemaal op elkaar te wachten, vader en moeder en Otto zijn er ook, want de reele familie zou vandaag het Kerstfeest bij grootvader vieren.

Maar als ze allen bij elkaar zijn, zegt moeder:

„'t Is nu wel heel jammer, maar de kleintjes zijn, na hun tocht van gisteren, zoo vreeselijk verkouden geworden, dat ze in huis moeten blijven. Vooral Corrie heeft erg gehoest van nacht. Vader en ik blijven nu natuurlijk ook thuis.”

„Hè, wat jammer, wat vreeselijk jammer.”

„Ja, wel jammer, maar er is niets aan te doen. De kleintjes weten het al, dat ze niet naar grootvader mogen en ze hebben zich er al in geschikt, we hebben geen tranen of booze gezichten van ze gezien,” zegt vader.

„Kijk, dat is flink, doe ze mijn hartelijke groeten en wensch ze beterschap,” zegt grootvader. „Als het niet zoo glad was zou ik van middag eens bij ze komen, maar nu zie ik er wat tegen op.”

Thuis gekomen vertelt Otto:

„Ik geloof, dat die twee verdwaalde schapen vreeselijk bang zijn geweest gisteravond. Kleine Frits schokte van nacht tenminste telkens wakker en een paar maal riep hij in zijn droom: „Moeder, moeder, ik kom nooit weer thuis,” en een keer dat moeder bij hem kwam zei hij:

„In den Kerstnacht zal de Heer wel geen kinderen laten bevriezen, hè moeder!”

„Arme kleine vent,” zegt grootvader.

„Ja, en weet u, nou vind ik het zoo bar voor ze, dat ze

na alles van gisteren, van middag ook niet hier er bij kunnen zijn. Zouden we van middag niet met z'n allen naar ons kunnen gaan, grootvader?"

„Daar heb ik ook al aan gedacht, maar ik ben een beetje bang voor de gladdigheid, weet je.”

„Ik weet wat,” roept Jaap. „We brengen grootvader in de slee er heen.”

„Ja, ja, dat doen we, dat doen we! Vindt u 't goed, grootvader?"

„Maar dat *kan* toch niet om het . . . om, u weet wel grootvader, nu *kan* het toch niet?" vraagt Hannie.

„'t Jonge, dat wordt een raar geval,” knikt grootvader, „nu hebben we een moeilijke keus, Hannie. Wat moeten we nu in den steek laten, onze verrassing, of Kleine Frits en Cor?"

Verwonderd kijken ze allemaal van grootvader naar Hannie. Wat praten die twee nou voor geheimzinnigs?

„Kijk eens hier,” begint grootvader, „Hannie en ik hebben een verrassing voor vanmiddag en als we nu naar Frits en Corrie gaan, moeten we die natuurlijk in den steek laten.”

„Laten we dat dan maar doen,” vindt Jo.

„Ja, maar jullie weten niet wat het is,” protesteert Hannie zwakjes, want ze ziet al wel aankomen dat ze het mooie boompje, dat ze met zooveel zorg heeft versierd, zal moeten achterlaten.

„We moesten het nu maar vertellen, dan kunnen ze het best kiezen wat ze doen willen,” stelt grootvader voor.

Hannie knikt. Je kunt toch niet tegen grootvader opstaan, maar jammer is het toch, vreeselijk jammer. Ze had zich er zooveel van voorgesteld, om samen met grootvader het brandende boompje binnen te brengen. Wat zou dat een verrassing geweest zijn, maar ja, haar is ook nooit een extra pretje gegund, vooruit, dan dit *ook* maar weer niet.

„Boven op mijn kamer,” vertelt grootvader, „hebben we

een kerstboompje versierd en daarmee hadden we jullie willen verrassen."

„Een kerstboompje, o, dat hebben we nog nooit gehad, wat leuk," juicht Jo.

„Is 't een groot?" vraagt Otto.

„Nee, 't is maar een kleintje, maar heel mooi, hoor!"

„Nou, maar dan kunnen we 't toch best meenemen in de slee!"

„Wel nee, jongen, dat gaat toch niet!"

„Mogen we even gaan kijken, grootvader? Ik geloof dat het best gaan zou."

„Vooruit dan maar."

In een ommezien zijn ze allemaal boven. Grootvader doet de deur open en daar staat het boompje te prijken.

„Wat een beeldje, wat een schattig ding," bewondert Jo, „wat zouden de kleintjes er van genieten."

„Nou, maar ik zie best kans het in de slee mee te krijgen. Als we de groote ballen en de kaarsjes en de piek er afhalen en grootvader gaat op 't eene bankje van de slee zitten en Hannie b.v. op het andere en we zetten het boompje er tusschen in, dan gaat het toch best, 't is zoo'n groot bakbeest van een slee," zegt Jaap.

„Ga je gang dan maar," lacht grootvader, „maar jullie blijven van het boompje af. Hannie heeft het zoo keurig versierd zonder iets te breken, het aftakelen en weer op-tuigen zullen we dus maar aan haar en Jo overlaten, dan komt het zeker goed in orde."

Hannie lacht. Het vooruitzicht, met kerstboom en al door het dorp te sleeën, lokt haar toch wel aan. En als Jo dan begint over de verrassing voor Kleine Frits en Cor, komt ze heelmaal over de eerste teleurstelling heen en gaat met plezier aan het werk.

Na het eten wordt alles voor den tocht in gereedheid gebracht. De jongens sjuwen de slee van den zolder en halen het boompje naar beneden. De meisjes hebben er

voor gezorgd dat de versiering keurig netjes werd ingepakt en tante Tine komt warempel op het laatste oogenblik nog met een heerlijken kerstkrans, dien ze gisteren nog gebakken heeft, aanzetten. Eerst stapt grootvader in de slee en dan Hannie. De jongens laden alles in en zetten het boompje voorzichtig er tusschen en dan, dan gaan ze op weg.

Eenig is 't. Grootvader en tante Tine en al de kleinkinderen, ze stralen van pret. 't Is ook zóó vermakelijk om te zien hoe iedereen hen nakijkt, voor alle ramen ver-

schijnen lachende of verwonderde gezichten. Wie heeft er ook ooit zoo'n zonderlinge vertooning gezien, de oude dokter met een kerstboom in een slee, voortgeduwd door een troep vroolijke jongens. Ook voor de ramen van het doktershuis komen een paar hoofden te voorschijn en dan beginnen ze allemaal te wuiven en te zwaaien.

„O, o, kijk ze eens een gezicht zetten, nou snappen ze pas dat *wij* het zijn. Kijk Cor eens dansen, o, en nou komen oom en tante ook kijken.”

Een oogenblik later gaat de deur open om allen binnen te laten. Frits en Cor springen grootvader opgewonden tegemoet, die de armen om hen heen slaat en ze gauw mee naar binnen neemt.

En dan, in de warme, gezellige kamer, nu ze toch allemaal bij elkaar zijn, begint het echte Kerstfeest pas, het Kerstfeest dat elk jaar precies hetzelfde en toch altijd weer nieuw en anders is.

„Wat zitten we hier nu prettig bij elkaar en wat kijken jullie vroolijk. Hoe komt dat zoo, kinderen?” begint grootvader.

„Omdat het Kerstfeest is!” roepen allen tegelijk.

„Is dat dan zoo iets bijzonders, dat Kerstfeest?”

„Ja Grootvader,” zegt Cor, „want dat is het geboortefest van den Heere Jezus.”

„Juist,” zegt grootvader, „als we er aan denken, dat de Heere Jezus voor ons op aarde is gekomen, dan moeten we wel blij en dankbaar zijn.”

En nu begint grootvader te vertellen. Eerst over al de zonden en het ondeugende wat er in de menschen woont en over al het verdriet dat er door de zonde komt en dan vertelt grootvader over den hemel, hoe heerlijk het daar is en hoe gelukkig de engelen zijn, omdat ze steeds zoo dicht bij God mogen blijven en hem dienen. Grootvader vertelt er zooveel en zoo mooi van, dat Corrie opeens zegt:

„O! ik begrijp niet, dat de Heere Jezus uit den hemel weg wilde gaan, om hier in zoo'n donkeren stal geboren te worden.”

„Nee, dat is ook niet te begrijpen,” zegt grootvader, „zoo'n groote, echte, onzelfzuchtige liefde kunnen wij, zondige menschen, nooit begrijpen, die kunnen we alleen maar innig dankbaar aannemen.”

En dan vertelt grootvader verder, van den langen moeilijken tocht dien Jozef en Maria gemaakt hebben en van hun verlangen naar het Kindje, dat God zelf hun beloofd heeft en dat eenmaal de groote Verlosser worden zal. En dan van hun aankomst in het volle Bethlehem, waar niemand een plaatsje voor hen heeft en hoe ze eindelijk, eindelijk een ledigen stal vinden, waar ze voor dien nacht toch wel slapen kunnen.

Als grootvader van dien stal vertelt, denkt Hannie altijd aan hun eigen schuur, waar vaders paard staat; zoo moet het wel geweest zijn, 't zou best kunnen dat het in hun stal gebeurd was, of nee, toch niet, want het was in Bethlehem, maar zooals bij hen, zoo moet het er toch wel hebben uitgezien. Als ze nu in den stal was, zou ze best kunnen gelooven dat zóó de deur zou open kieren, om de herders binnen te laten.

Ja, van de herders en de zingende engelen, dat vertelt grootvader ook zoo prachtig, hè, als je daar toch eens bij was geweest, als je dat eens hadt beleefd, maar als grootvader vertelt dan *heb* je 't eigenlijk beleefd, dan *heb* je alles *duidelijk* gehoord en gezien.

„Hè,” zuchten ze allemaal als grootvader eindelijk zwijgt, „hè, wat jammer dat het nu uit is.”

„Maar het is niet uit,” zegt grootvader, „de Kerstgeschiedenis duurt altijd voort, daar komt nooit een einde aan.”

Nu gaat moeder voor de piano zitten en zingen ze allemaal samen Eere zij God, en Stille nacht, en nog heel veel andere Kerstliederen, totdat het donker wordt en de kerstboom aangestoken mag worden. En als de boom staat te stralen en te flonkeren, zegt grootvader: „Een heel klein, een heel zwak beeld van het Licht dat in de wereld gekomen is.”

VI.

TUSSCHEN KERSTMIS EN NIEUWJAAR.

Nu is het Kerstfeest alweer voorbij en nam sneeuw en ijs mee naar al hetgeen tot het verleden behoort.

De mooie stralende witte wereld is opeens veranderd in een grauwe saaie eentonigheid. Op straat trekken alle menschen vieze gezichten tegen den motregen en in huis is de verveling komen binnensluipen, omdat je toch maar zoo dadelijk niet iets anders kunt bedenken, dat het heerlijke schaatsenrijden en sleeën kan vervangen.

Grootvader ziet wel, dat de vroolijke stemming leelijk aan het kwijnen is. Al de kinderen hangen maar zoo'n beetje in huis om, zonder tot iets te kunnen komen. Daar moet maar gauw een eind aan gemaakt worden.

„Hoort eens, jongeluidjes, ik begrijp niet dat jullie je door zoo'n kleinigheid als een beetje motregen, heelemaal uit het veld laten slaan. In dat troepje mopperaars daar bij het raam herken ik haast mijn gezellige kleinkinderen van de vorige week niet. Waarom spelen jullie b.v. eens geen grooten ping-pong wedstrijd? Ik loof een boek uit voor den besten speler!”

Hola, waar is nu opeens de verveling gebleven? Weg is opeens alles wat naar saaiheid zweemt. Grootvader heeft maar een paar woorden gezegd en meteen zijn ze allemaal opgeveerd. Hoe is het toch mogelijk, dat grootvader nu weer het *allerprettigste*, wat je op zoo'n regendag doen kunt, kon bedenken.

Grootvader zet met Otto den wedstrijd in elkaar en ze doen het zoo moeilijk en ingewikkeld, dat er stellig dagen noodig zullen zijn om tot de eindbeslissing te komen.

Zoo is het nu altijd bij grootvader, net als je denkt dat

het vervelend wordt, wordt er iets bedacht dat zóó leuk is, dat je aan al het voorgaande niet meer denkt.

Zoo gaan de dagen tusschen Kerstmis en Oudjaar vroolijk en prettig voorbij. Hannie is uitgelaten vroolijk, want nu er in huis gespeeld moet worden kan ze aan alles meedoen.

Maar toen, juist toen je denken zou dat alles even prettig zou verloopen, gebeurde dat erge, dat een vlek wierp op de heele Kerstvacantie!

't Was de dag voor ouwe jaar. 't Weer was aan het opknappen. De regen had opgehouden en een flauw winterzonnetje keek door de ramen. De straten waren opgedroogd en als je even buiten de warme kamer kwam, was het zoo huiverig, dat je heusch zou denken dat het weer ging vriezen. Stel je voor dat er opnieuw ijs kwam!

De jongens konden onmogelijk laten om telkens naar de lucht te kijken en 't scheen ze nooit te vervelen elkaar altijd opnieuw te vertellen dat het helderder en klaarder werd.

Hannie wordt er wanhopig van. Moet het nu *weer* beginnen? Ze was zoo erg blij dat het dooi was, 't is zóó gezellig met z'n allen te spelen, o, als het maar niet gaat vriezen. Ongeduldig trommelt ze met het ping-pong racket op de tafel.

„Toe, vooruit, spelen jullie nu toch door en sta niet voortdurend naar de lucht te gapen. Toe Frits, 't is jou beurt met Otto.”

Hè, als Frits nu maar verliest, dan heeft *zij* het boek gewonnen en anders moet ze nog tegen Frits kampen, want dan hebben ze evenveel spelletjes gewonnen.

„Toe dan, Otto, mooi, fijne slag!” Hannie is er heelemaal in.

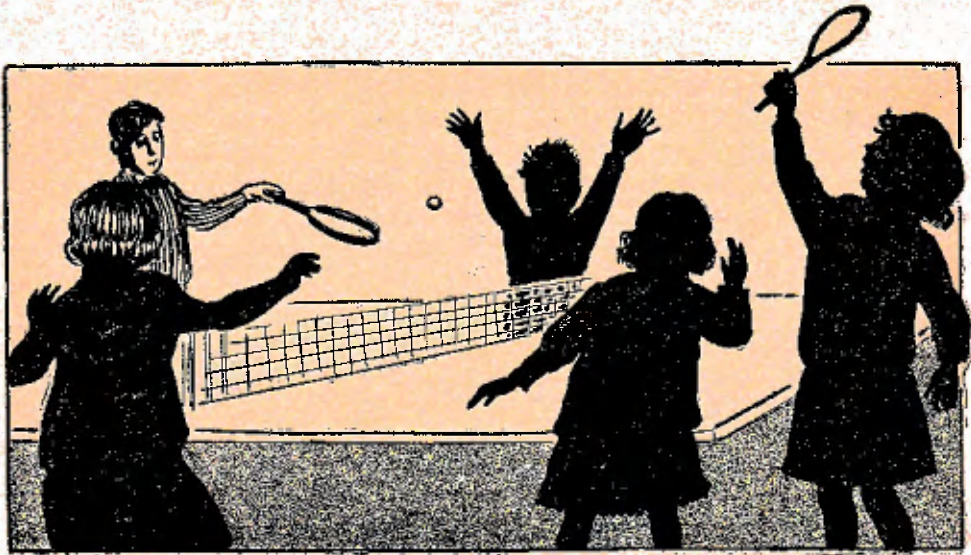
Opeens gaat de deur open en kijkt vader om een hoekje.

„Jongens, ik heb een uitnodiging voor jullie! Mijnheer Joosten gaat morgen zijn logees per auto naar Oosterveld brengen, als jullie er heen loopen dan kun je mee terug rijden. Vier mogen er mee. Ik heb het maar voor jullie aangenomen, want 't leek me een fijn ritje.”

„Nou en of. Wie mogen er mee. oom?”

„Ik had gedacht jullie vier grootsten, want voor de kleintjes en voor Hannie is het veel te vermoeiend, bijna drie uur loopen. En tante Tine kan Han onmogelijk missen op ouwejaarsdag, nietwaar tante?”

„Nee, zeker niet. Ik weet toch al haast niet hoe ik klaar

moet komen voor zoo'n groot gezelschap en Hannie is zoo'n handige hulp.”

„O, ik vind het dol,” roept Jo.

„Ja, verdraaid moppig,” bromt Frits en geeft van louter pret zoo'n slag tegen den bal, dat deze eerst tegen het plafond en dan op den grond terecht komt.

„Af. Jij bent af en nou heb ik het boek gewonnen.”

„Nee, dat is nou flauw, dit telt niet mee. Ik sloeg alleen uit de mop zoo hard.”

„Maar de bal was dan toch van de tafel af en dus heb je verloren.”

„Neen, zeggen jullie nou es, telt deze slag mee?”

„Natuurlijk niet, wel grootvader, die slag geldt toch niet?”

„Mij dunk van niet. Maar laten Frits en Otto dit spelletje even heelemaal overdoen, dan is het zeker eerlijk.”

En nu wint Frits en moet dan nog met Hannie om het boek kampen. Maar Hannie is uit haar humeur, ze slaat de ballen onmogelijk hard en speelt zoodoende in haar eigen nadeel.

„Toe, Han, schei nou uit, je speelt expres slecht.”

„Niet waar.”

„Wel, je kunt het veel beter.”

„Frits wint het toch!”

„Ja, als je zoo doet zeker.”

Pats, de laatste slag, Hannie is af, en Frits heeft het boek gewonnen.

Met een slag gooit Hannie haar racket neer.

„'t Is toch gemeen, ik had het straks gewonnen.”

„Op die manier vind ik er niets aan om te winnen,” pruttelt Frits, „'t was eerlijk straks, maar 't laatste spelletje heb je expres verknoeid.”

„Kan wel zijn, kan me niks schelen.”

„Toe, Hannie, doe nou niet zoo flauw, zie je dan niet hoe akelig grootvader 't vindt als je zoo doet?” zegt Jaap, als grootvader naar boven is gegaan om het boek te halen. Maar deze woorden prikkelen Hannie juist nog meer.

„Wat verbeeld jij je wel, jij doet tegenwoordig net of jij 't meest van grootvader houdt. Ik zal zelf wel weten wat ik zeggen zal, hoor! Jij, jij bent niet eens een *echt* kleinkind van grootvader!”

In één sprong is Jaap bij Hannie, hij grijpt haar woest bij den schouder en schudt haar onbarmhartig door elkaar. Zijn oogen schieten vonken en het roode bloed is hem gloeiend naar de wangen gevlogen.

„Lam wicht, je . . . je lie . . . .”

Even plotseling als hij haar gegrepen heeft, laat hij haar ook weer los, zoodat Hannie achteruit op den grond tuimelt.

Zonder omzien rent Jaap de kamer uit, even later valt boven zijn kamerdeur in slot.

Een oogenblik is het doodstil. Hannie zit midden in de kamer op den grond, haar wangen gloeien, het haar zit verward om haar hoofd en haar wijd geopende oogen staren als verdwaasd in de verte.

Jo heeft het eerst haar spraak terug:

„Ba, Hannie, wat was dat *invalsch!* wat ben *jij* een gemeen kind,” en Jo draait haar verontwaardigd den rug toe.

„’t Zal lang duren voor Jaap je *dat* vergeeft,” zegt Otto.

„En Jaap heeft nog wel *zooveel* voor jou gedaan,” vult Frits aan.

„Ja, ’t was héél, héél erg, Hannie,” zegt tante Tine, „ik weet niet hoe je dat nog weer goed moet maken.”

Bij ieder woord, bij ieder nieuw verwijt is het Hannie of ze een slag op haar hoofd krijgt; o, geen klap, hoe hard ook, zou zooveel pijn kunnen doen als al die verwijten. Brandende tranen van schaamte en berouw komen in haar oogen, rollen langzaam over haar wangen.

O, hoe had ze dat *kunnen* doen, hoe had ze ’t gekund en dat nog wel tegen Jaap, dien goeien, trouwen Jaap, nooit, nee nooit, dat voelt ze maar al te goed, kan ze dit weer ongedaan maken, kan dit weer goed worden.

„Ga nou maar niet zitten grienen, je verteedert ons heelemaal niet met je tranen,” valt Jo opnieuw uit, om dan plotseling met een groote kleur op te houden, want opeens ziet ze dat grootvader bij de deur naar hen sta t te kijken.

Zou grootvader alles gehoord hebben? Ze er wel, hij kijkt zoo ernstig.

Langzaam schudt grootvader zijn witte hoofd en zegt:

„Hier kan ik niet wezen, hier voel ik me niet thuis. Pas als één van jullie me komt vertellen dat alle *seven* mijn kleinkinderen terug zijn gekomen en deze leeflijke, scheldende troep is verdwenen, kom ik weer beneden.”

En meteen draait grootvader zich om en gaat naar zijn eigen kamer.

Jaap hoort grootvader naar boven komen. Hij houdt zijn hart vast, dat grootvader naar hem toe komt, en hij *kan*, hij *wil* grootvader nu niet zien. O, wat was hij het eerste oogenblik woest, dol-driftig op Hannie geweest, hij had haar kunnen *vernielen*. Maar op 'tzelfde oogenblik, dat hij had willen schreeuwen: „je liegt, je liegt,” had hij geweten dat hij dat nooit zeggen kon. Want het was geen leugen, 't was waarheid wat Hannie zei, hij was geen *echt* kleinkind van grootvader. Geen water van de zee kon dat feit weg-wasschen. Nooit eerder heeft hij er aan gedacht, nooit! Natuurlijk niet, want grootvader is voor hem even aardig als voor de anderen, maar toch, hij is geen echt kleinkind, kan het ook nooit worden. Grootvader *kan* dus van hem niet zooveel houden als van de anderen, natuurlijk niet, en dat hij dat nooit *gemerkt* heeft, komt alleen doordat grootvader veel te lief is om het hem te *laten* merken.

Jaap drukt zijn gloeiend voorhoofd tegen de koude ruit en staart met doffe oogen in den donkeren tuin. Grootvader *is* zijn grootvader niet en moeder *is* zijn moeder niet, en alle neefjes en nichtjes hebben niets met hem uit te staan, kan het ellendiger? Hij balt zijn handen tot vuisten in zijn zakken. Een half uur geleden wist hij van dit alles niets af, dacht er niet aan en nu, nu . . . Hij hoort alleen bij vader, verder bij niemand. Vader weet het zeker ook wel, dat hij er niet bij hoort, die heeft er vast wel eerder aan gedacht, want vader komt immers morgen niet om oud en nieuw te vieren, moeder wel, maar moeder *is* van grootvader, hij niet.

Opeens *is* zijn besluit genomen. Hij gaat weg, morgenochtend met den eersten trein gaat hij naar huis, naar vader. Misschien, o ellendige gedachte, misschien vindt grootvader het best eens prettig, voor een keer, met zijn eigen familie alleen te zijn.

Haastig steekt Jaap de lamp aan en begint zijn kleeren bij elkaar te zoeken, stopt alies doorelkaar in zijn koffer. Zoo, wat nu nog? O ja, daar ligt grootvaders tekst nog, dien heeft hij net van morgen af gekregen, ja, die moet ook maar weer mee, morgenavond zal hij er niet bij zijn om hem te geven.

Komt daar iemand naar boven? Ja, tante Tine. Vliegenschug draait Jaap het licht weer uit. Tante hoeft niet te zien dat zijn koffer al gepakt staat. Nou komt tante zeker zeggen dat hij beneden moet komen, dat Hannie 't zoo erg niet meende, dat hij toch heusch wel bij grootvaders kleinkinderen behoort en nog een heeleboel gezeur meer. Maar hij is geen klein kind meer, dat je van alles wijs kunt maken, hij zal . . . .

„Ben je hier, Jaap?”

Daar heb je 't al. Jaap staat met zijn rug naar de deur, zijn gezicht weer tegen het raam gedrukt.

Als er geen antwoord volgt, komt tante heelemaal de kamer in en sluit de deur achter zich.

„Jaap, wees nou verstandig, jongen en kom weer beneden, wat heb je nu hier in donker en in de kou.”

„Nee, ik kom niet.”

„Kom, Jaap. Hannie heeft zoo'n bitter berouw, kun je 't haar niet vergeven?”

„Er valt niets te vergeven, ze heeft de waarheid gezegd, 't is alleen maar zoo oer stom van mij, dat ik er nooit eerder aan gedacht heb.”

„Jongen, doe toch niet zoo mal. Je weet heel goed hoeveel grootvader van je houdt, ga nu gauw mee, want grootvader heeft gezegd, dat hij niet weer binnen komt voordat al zijn kleinkinderen weer bij elkaar zijn.”

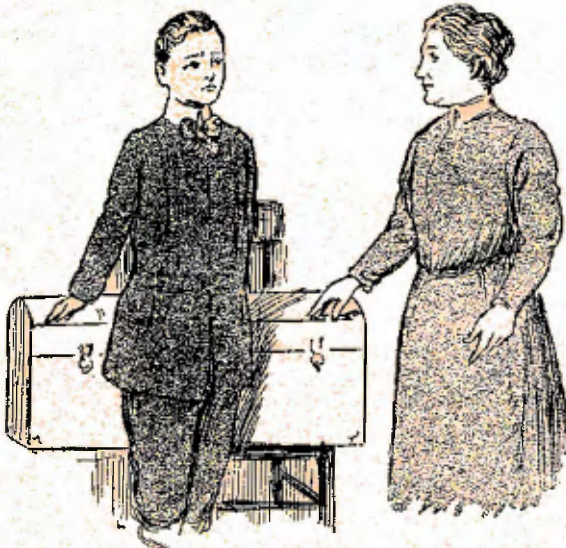
„Dan kan grootvader *nu* binnen komen, want al zijn kleinkinderen *zijn* bij elkaar, *ik* ben geen echt kleinkind van grootvader.”

„Neen, dat ben je ook niet!”

Met een ruk draait Jaap zich om. Hij had verwacht, gehoopt,

dat tante het zou tegenspreken, hem zou hebben willen overtuigen, dat het anders was, en nu geeft ze het dadelijk toe.

„Ik heb altijd gemeend,” gaat tante voort, „dat je het wel was, maar op 't oogenblik geloof ik het niet, want een *echt* kleinkind van grootvader zou *meer* op hem *lijken*.”

Wie de meeste liefde heeft en geeft, die is grootvaders meest echte kleinkind, dat heb ik beneden ook al gezegd.”

Als Jaap blijft zwijgen, zoekt tante de lucifers op en steekt de lamp weer aan. Meteen valt haar oog op den gepakten koffer. Tante schrikt.

„Wat was je van plan, Jaap?”

„Ik ga naar huis, naar vader.”

„Zoo? Maar dat gaat niet. 't Had eigenlijk een verrassing voor je moeten blijven, maar ik zal het je nu maar vertellen. Vader komt morgen met moeder meel!”

Als tante dat gezegd heeft gaat ze meteen weer weg. Bij de deur keert ze zich nog even om en zegt:

„Denk om grootvader.”

Beneden wachten ze allemaal in spanning op tante's terugkomst.

„Zou ze Jaap meebrengen?” Nee, ze is alleen.

„Wil hij niet komen, tante?”

„Nee, hij wil niet komen, hij heeft zijn koffer gepakt en wil morgen naar huis.”

Bij die mededeeling begint Hannie opnieuw hevig te snikken.

„Bedaar nou, Hannie, als je zoo doet heb je morgen weer hoofdpijn. Droog je tranen en ga naar Jaap toe, jij bent de eenige die hem beneden kan halen.”

't Duurt lang eer Hannie besluiten kan naar Jaap te gaan. O, ze durft niet, ze durft niet. Maar 't moet toch, dat ziet ze wel in. Eindelijk gaat ze met looden schoenen de trap op.

Als ze op haar kloppen geen antwoord krijgt, doet ze voorzichtig de deur open. Jaap staat bij de tafel, met grootvaders tekst in de hand. Hij kijkt niet op.

„Jaap!”

Geen antwoord.

„Jaap, ik . . .” dan volgt een snik.

Nu kijkt hij toch even, en als hij die dik gehuilde, treurige oogen ziet, schieten hem ook de tranen in de oogen. Maar hij wil niet huilen, natuurlijk niet.

„Jaap, wil je asjebliedt beneden komen, ik vind het zóó vreeselijk dat ik zoo tegen je geweest ben, maar toe, ga niet weg, blijf asjebliedt hier, dan zal ik morgenavond wel niet komen, heusch niet!”

Jaap hoort duidelijk aan Hannie's stem, dat ze werkelijk meent wat ze zegt, even komt er een zachter gevoel voor haar in hem op.

„Je kunt gerust komen, ik zal niet weggaan.”

„Meen je dat echt, o Jaap, wat ben jij toch . . .”

Jaap rukt zijn hand, die Hannie heeft willen pakken, los en snauwt:

„Zanik nou maar niet langer en schiet op!”

Even lijkt het of Hannie nog iets zeggen, nog iets vragen wil, maar ze durft niet meer, als geslagen gaat ze de kamer uit. Jaap gaat niet weg en zij kan ook op den oudejaarsavond komen, dat weet ze nu, maar Jaap is nog niet weer goed, nog lang niet, dat weet ze ook.

Een oogenblik na Hannie komt Jaap toch naar beneden. Zijn handen in zijn zakken, en met een gezicht of de heele wereld hem geen steek aangaat, komt hij binnen en laat zich op den eersten den besten stoel neerploffen. Niemand zegt een woord, allemaal kijken ze stilletjes naar Jaap.

Bespottelijk dat je nu niets weet te zeggen denkt Jo, soms zeg je zooveel dat je het puntje van je tong wel zou willen afbijten en soms, juist als je praten moet, zit je met een mond vol tanden.

Dan springt ze op en roept:

„Nu ga ik grootvader halen, nu zijn we weer allemaal bij elkaar.”

„Hu, ik ben koud geworden,” zegt grootvader, „ik geloof dat mijn kachelkje haast uit was. Zoo, ik kruip wat dichterbij den haard.”

Is dat nu toeval of doet grootvader het expres dat hij vlak naast Jaap komt zitten?

Ze trekken allemaal de stoelen bij, en nu zitten ze weer net als den eersten avond allemaal rondom grootvader.

Tante Tine zet de groote schemerlamp net naast grootvaders stoel, en grootvader neemt het nieuwe boek, dat Frits gewonnen heeft en gaat voorlezen.

Heerlijk, nu hoeft niemand iets te zeggen.

Een beetje vroeg gaan Otto, Hannie en Kleine Frits dien avond naar huis.

En een beetje vroeg gaan de anderen naar bed.

Bij het goedennacht zeggen aarzelt Jaap een oogenblik.

„Nacht . . . grootvader!”

„Nacht, mijn jongen.”

VII.

OUDEJAARSAVOND.

De laatste dag van het jaar is al meer dan half voorbij. 't Is vier uur in den namiddag. In de huiskamer in zijn grooten leuningstoel zit grootvader heel alleen en is, door ongewone stilte en het schemerdonker om hem heen, gerust in slaap gevallen. De krant is uit zijn handen gegleden en zijn mooi, sneeuwwit hoofd ligt een beetje schuin tegen de donkerrood fluweelen leuning.

Daar kraakt de deur en Hannie, met een grooten, versch gebakken tulband in de handen, komt zachtjes binnen. Op haar teenen sluipt ze naar het buffet, waar ze het prachtig uitgevallen gebak voorzichtig neerzet. Juist op het oogenblik dat ze weer de kamer uit wil glippen, opent grootvader de oogen.

„Hebt u een lekker dutje gedaan, grootvader?”

„Ja, heerlijk, nu voel ik me weer heelemaal frisch. Hoe laat is het, Hannie? en waar zijn jullie allemaal?”

„De jongens zijn naar het station en wij helpen tante Tine in de keuken.”

„Zoo, ga dan maar weer gauw, tante zal het nog druk hebben.”

Nog even blijft Hannie bij de tafel staan, dan keert ze zich aarzelend om, om weer naar de keuken te gaan. Als grootvader haar ziet weifelen, komt hij haar te hulp.

„Is er iets, Hannie, wou je me soms wat zeggen?”

Ja, nu moet ze wel, als ze 't nu niet zegt, kan het niet

meer. Gelukkig dat het donker is, dan durf je veel beter, en opeens begint ze:

„Grootvader, wilt u mij als'tublieft vanavond denzelfden tekst weer geven als het vorige jaar, want ik heb hem nog heelemaal niet geleerd.”

Zoo, nu is het er uit. Wat zal grootvader nu zeggen?

„Maar je hebt toch wel je best gedaan om hem te leeren, nietwaar?”

„Ja, dat wel en laatst meende ik, dat ik hem al aardig goed kende, maar na gisterenavond weet ik, dat ik er nog heelemaal niets van ken.”

Nu trekt grootvader Hannie naar zich toe en zegt:

„De tekst, dien ik jou het vorige jaar gegeven heb, Hannie, is zóó moeilijk, dat we ons heele leven noodig hebben om dien te leeren. Elken dag moeten we er ons in oefenen om ons zelf te vergeten en alleen voor den Heer te leven. Jij hebt je daarin het laatste jaar ook geoefend en tot mijn blijdschap zag ik, dat je vorderingen maakte, maar daarom ben je er nog niet, dat bewijst gisterenavond genoeg. Nu moet je niet den moed laten zakken en zeggen: „Ik kan het toch niet,” want met Gods hulp kunnen we zelfs de moeilijkste les leeren. Ik hoop, kind, dat je elken volgende oudejaarsavond je tekst een beetje beter kent en je elk jaar meer een volgeling van den Heiland zijn zult.”

In gedachten blijft Hannie even tegen grootvader aanleunen, dan vraagt ze:

„Zou Jaap 't mij ooit vergeven?”

„Ik hoop dat hij het zal kunnen,” zegt grootvader.

Nu gaat Hannie gauw weer naar de keuken, waar tante Tine druk bezig is met het eten, Jaan aardappelen schilt en Jo pannekoeken bakt. Zij moet de vorken en lepels poetsen.

„'t Was leuk vanmorgen,” vertelt Jo, terwijl ze weer een lepel van het roomig gele beslag in de pan laat vallen en tot een mooien dunnen pannekoek laat uitvloeien, „maar 't was een heele tippel, hoor!”

„Was Jaap nogal vroolijk?” vraagt Hannie zacht.

„Hij deed tenminste net alsof, maar 't zal wel niet van harte geweest zijn. Kon je ook niet anders verwachten.”

Hannie zucht en poetst zwiingend door. Jo gaf haar telkens zoo'n steek, *die* kon het ook nog niet vergeven. O, was het toch maar niet gebeurd. Nu was ze juist zoo goed met Jo, zoo eigen, door dat samen slapen en nou is alles weer bedorven, op 't oogenblik kan Jo haar niet meer uitstaan.

Daar slaat het halfvijf, nu kunnen de jongens er zoo weer zijn met oom Anton en tante Mies en oom Herman en tante Anna.

Oom Anton, tante Mies en Jaap eten vanmiddag bij hen, omdat het anders te druk wordt voor grootvader. He, als Jaap nu alles vertelt, wat zullen ze dan 't land aan haar hebben, o bah, hoefde ze maar niet naar huis.

„Daar heb je ze al,” roept Jo, doet gauw haar groote schort af en springt haar vader en moeder tegemoet.

„Dag paps, dag moes, u komt hier in een goed land hoor, 't is hier fijn.”

„Nou, dat geloof ik ook, kolossaal, Jo, wat heb je een roode wangen.”

„'k Kom ook net precies voor het fornuis vandaan, 'k heb pannekoek gebakken.”

„Kom binnen, kom binnen,” klinkt grootvaders opgewekte stem van uit de kamer.

Nog even blijven allen bij elkaar en dan gaan oom Anton en tante Mies met Jaap, Otto, Kleine Frits en Hannie mee naar huis, nadat er is afgesproken dat de heele familie na de kerk bij grootvader terug zal komen.

Op straat steekt oom Anton zoo gezellig zijn hand door Hannie's arm en praat zoo hartelijk en vroolijk tegen haar, dat ze dadelijk begrijpt dat Jaap niets verteld heeft. Even draait ze haar hoofd naar Jaap, om hem met haar oogen te bedanken, maar Jaap vangt haar blik niet op.

Den heelen dag heeft hij al wel gemerkt, dat Hannie om

een vriendelijk woord van hem bedelt, maar hij *kan* er geen over zijn lippen krijgen. Hij wordt niet gauw boos, dat is waar, maar *als* hij eenmaal boos is kan hij haast niet weer goed worden. 't Is ook zoo gek om opeens weer gewoon te gaan doen, hij zou 't eigenlijk wel willen, maar kan er niet toe komen.

En Jaap's boosheid ligt als een looden last op Hannie's hart, o, dat hij nu toch niet weer goed wordt.

Tante Tine rept zich door het huis. Er moet ook nog zooveel gebeuren. De koffie moet opgegoten en broodjes moeten gesmeerd, de tulband gesneden, koekjes op schaaltes gedaan, chocolade gekookt, stoelen klaargezet en nog veel meer. Maar als de klok begint te luiden, komt tante, keurig netjes in haar groene fluweelen japon, beneden en ziet er zoo fleurig en frisch uit, alsof ze heel den dag niets had uitgevoerd en is kant en klaar om mee naar de kerk te gaan.

„Ja, jongens, jullie zullen maar een plaatsje moeten zoeken, ik kon onmogelijk voor zooveel kerkplaatsen zorgen,” zegt grootvader.

„Wij vinden onzen weg wel,” antwoordt Jo, „en als er heelemaal geen plaats te vinden is, ga ik maar op de trap van den preekstoel zitten.”

„Je zult toch wel wijzer wezen,” schrikt Frits.

„O, grootvader,” proest Jo, „die Frits is toch altijd zoo bang, dat ik gek zal doen.”

„Natuurlijk, jij verzint ook altijd rare dingen, zoodat iedereen naar je kijkt.”

„Maar nu hoef je toch werkelijk niet bang te zijn, in de kerk zal Jo heusch geen dwaasheden uithalen.”

„Natuurlijk niet, grootvader, ik zei 't alleen maar om Frits te plagen.”

Om halfnegen komt de heele familie uit de kerk bij grootvader. Nu zijn ze allemaal bij elkaar, grootvader en al zijn kinderen en kleinkinderen. Dat is me een glorie.

Innig vergenoegd kijkt grootvader den grooten kring rond. Jo en Hannie mogen tante Tine helpen inschenken en Corrie mag koekjes presenteren. Grootvader is al gauw in druk gesprek met de ooms en tante Tine met de tantes. De kinderen zitten er eerst maar zoo'n beetje bij, stil en gedrukt, omdat er nog geen vrede is, totdat Otto voorstelt om te gaan pandverbeuren. Dan schikken ze wat dichter bij elkaar, zoodat ze een apart kringetje vormen. Eerst „alle vogels vliegen” om panden te krijgen, maar niet te hard, anders stoor je de groote menschen. Maar jawel, dat gaat zoo gemakkelijk maar niet; als Otto telkens zulke vreeselijk malle dingen zegt, moeten Kleine Frits en Corrie zóó erg lachen, dat de groote menschen toch naar hen kijken en dan, denk eens even aan hoe gezellig, dan gaan grootvader en alle ooms en tantes meedoen.

Maar als het later op den avond wordt, dan is het spelen gedaan, dan wordt het stiller in grootvaders kringetje. Wat kwam er toch voor vreemd geheimzinnigs binnensluipen, dat hen allen zoo ernstig maakte? Is dat de oudejaarsavond?

Hannie moet eens even rondkijken en dan ziet ze, dat de groote menschen ook anders zijn geworden, net of ze aan andere dingen denken dan waar ze over praten, die voelen nu zeker datzelfde ook van binnen. 't Is gek, op andere avonden denk je er nooit aan, maar op oudejaarsavond weet je op eens wat „de tijd” is, die voel je langs je heen glijden en dat maakt zoo week van binnen, net of je huilen moet.

Nu gaan ze zingen, 'k Wil U, o God, mijn dank betalen, en Uren, dagen, maanden, jaren, 't eene lied na het andere. Grootvader vindt het zoo heerlijk om allemaal met elkaar te zingen, dat weet ze nog van 't vorige jaar. 't Klinkt ook echt mooi en zoo plechtig, want iedereen doet zijn best om het goed te doen, dat zie je duidelijk.

Dan is het even heel stil. Grootvader staat op, neemt

den bijbel van het boekenrek en leest met zijn mooie duidelijke stem een hoofdstuk voor. Langzaam loopt de klok naar twaalf uur. Nog even en dan zal het oude jaar voorbij zijn. Nu vouwen ze allemaal de handen en buigen het hoofd, want grootvader gaat bidden. Grootvader dankt voor al de zegeningen van het afgelopen jaar, vraagt om vergeving van schuld om Jezus' wil en draagt hen allen voor het nieuwe jaar in 's Heeren hoede op. Terwijl grootvader zoo bidt, slaat de klok twaalf uur en als het „amen” van zijn lippen komt, is het oude jaar voorbijgegaan en het nieuwe jaar begonnen.

Als grootvader zijn kinderen heeft geluk gewenscht, komt hij naar zijn kleinkinderen toe en zegt:

„Kinderen, voor ieder van jullie heb ik een woord opgeschreven, dat ik je op je weg door dit nieuwe jaar wil meegeven. Mijn innige wensch is, leef er naar.

Jaap, mijn jongen, voor jou schreef ik:

Wordt van het kwade niet overwonnen, maar overwin het kwade door het goede.

Otto, voor jou:

Mijn zoon, geef Mij uw hart en laat Mijne oogen uwe wegen bewaren.

Groote Frits:

Het is zaliger te geven dan te ontvangen.

Hannie:

Niet dat ik al reeds volmaakt ben, maar ik jaag er naar.

Jo:

Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt.

Kleine Frits:

De Heer is bij mij, ik zal niet vreesen.

Corrie:

Die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden.

Met een hartelijken handdruk voor de jongens, een kus voor de meisjes heeft grootvader ieder zijn tekst gegeven. Dan krioelen ze allen door elkaar om vader en moeder,

de ooms en tantes geluk te wenschen. En in die drukte, in dat dringen om langs elkaar heen te komen ziet niemand dat Jaap's hoofd zich langzaam, aarzelend naar Hannie keert en Hannie Jaap ook aankijkt en dan achter alle ruggen om geven ze elkaar een hand en zoo wordt het nieuwe jaar in vrede begonnen.

„Grootvader, dit heb ik voor u gemaakt,” komt Jaap opeens met zijn tekst tevoorschijn.

„*Waar liefde woont gebiedt de Heer Zijn zegen,*” leest grootvader.

„Kijk, wat vind ik dat nu alleraardigst, wat ben ik daar blij mee, hartelijk dank, Jaap, ik geloof dat jij altijd aan een ander denkt.”

„O,” roept Cor, „o, maar dan is Jaap grootvaders echtste kleinkind, nietwaar tante Tine?”

Hannie wordt vuurrood, maar zoo, dat iedereen het hooren kan, zegt ze:

„Ja, Jaap is grootvaders meest echte kleinkind en dat is hij *altijd* geweest ook.”
